ภ.ท.
๑๐๗

หัวข้อหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

ชั้นมัธยมปีที่ ๓

(รวบรวมตามหลักสูตรใหม่)

ของ

นายสุภาพ ปาลบุตร

ครู ร.ร. มัธยมสุขุมาลัย

พิมพ์ครั้งแรก ๑๐๐๐ ฉะบับ

พ.ศ. ๒๔๙๑

ราคาเล่มละ ๑๕ สตางค์

ะจำหน่ายที่โรงพิมพ์ยิมศรี

ูกรุง มุมถนนอุณากรรณ

สงวนลิขสิทธิ์

172.1
ส838ห

หัวข้อหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

ชั้นมัธยมปีที่ ๓

(รวบรวมตามหลักสูตรใหม่)

ของ

นายสุภาพ ปาลบุตร

ครู ร.ร. มัธยมสุขุมาลัย

พิมพ์ครั้งแรก ๑๐๐๐ ฉะบับ

พ.ศ. ๒๔๙๑

ราคาเล่มละ ๑๕ สตางค์

พิมพ์และจำหน่ายที่โรงพิมพ์ยิมศรี

ถนนเจริญกรุง มุมถนนอุณากรรณ

สงวนลิขสิทธิ์

ท่านที่มีหน้าอบรมวิชาประเภทนี้โดยฉะเพาะ อนึ่งในการรวบรวมแม้จะพยายามค้นคว้าหามาด้วยความระมัดระวังเพียงไรก็ตาม ข้อบกพร่องต่างๆย่อมมีอยู่บ้างเป็นธรรมดา จึงหวังว่าคงจะได้รับอภัย และความกรุณาจากท่านที่จะตักเตือนข้อบกพร่องนั้น ๆ ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

สุภาพ ปาลบุตร

ธนบุรี

สิงหาคม ๒๔๘๑

บัญชีเรื่อง

ภาค ๑ หน้าที่พลเมือง หน้า

บทที่ ๑ หน้าที่พลเมือง ๑

บทที่ ๒ ระบอบรัฐธรรมนูญ ๑๗

บทที่ ๓ การปกครอง ๒๗

บทที่ ๔ วันสำคัญ ๔๐

ภาค ๒ ศีลธรรม

บทที่ ๑ ความซื่อตรง ๔๖

บทที่ ๒ ความเป็นผู้มีน้ำใจดี ๕๑

บทที่ ๓ น้ำใจนักกีฬา ๕๔

บทที่ ๔ ความสุภาพอ่อนน้อม ๕๘

บทที่ ๕ ความกตัญญูกตเวที ๖๓

บทที่ ๖ ความมัธยัสถ์ ๖๗

บทที่ ๗ ความอุตสาหะ ๗๑

บทที่ ๘ ความสามัคคี ๗๕

บทที่ ๙ อบายมุขต่าง ๆ ๘๐

บทที่ ๑๐ ความองอาจกล้าหาญ ๘๔

หอสมุดแห่งชาติ
๑๘ มิ.ก. ๘๐
กรมศิลปากร

ภาค ๑ หน้าที่พลเมือง

บทที่ ๑
หน้าที่พลเมือง

๑. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อครอบครัว มีดังนี้คือ

(๑) เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ตามลำดับ

(๒) ช่วยทำการงานทางบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระของบิดามารดา

(๓) กระทำดีต่อบุคคลอื่น เช่นพูดจาไพเราะอ่อนหวานไม่หยิ่งจองหองเป็นต้น

(๔) ระวังรักษาทรัพย์ของบิดามารดาและของตนเองให้ดี ได้แก่การระวังรักษาให้คงอยู่และเกิดผลประโยชน์งอกเงยขึ้น คือ รู้จักเก็บรู้จักใช้ในทางที่จำเป็นไม่สุรุ่ยสุร่าย

๒. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อโรงเรียน

ก. หน้าที่ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อโรงเรียนนั้นมีดังนี้

(๑) เคารพและเชื่อฟังครูอาจารย์และหัวหน้า

(๒) ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

(๓) ช่วยทำการงานของโรงเรียน

(๔) ช่วยระวังรักษาทรัพย์สมบัติของโรงเรียน

ข. <u>เหตุที่ต้องปฏิบัติ</u> เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่เรา ให้เราได้รับความสะดวกด้วยประการต่าง ๆ ฉะนั้นเราจำเป็นจะต้องปฏิบัติต่อโรงเรียนเพื่อเป็นการตอบแทน

ค. <u>ประโยชน์</u> การรู้จักหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อโรงเรียนเป็นประโยชน์ดังนี้ คือเป็นเหตุให้พวกเราสามัคคีกลมเกลียวกัน เว้นจากเบียดเบียฬกัน อันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญ ได้ชื่อว่าเป็นผู้กตัญญูกตเวทีต่อครูอาจารย์

๓. <u>หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาคม</u>

ก. <u>หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ คือ</u>

(๑) สุภาพต่อชนทั่วไป

(๒) กระทำดีต่อเพื่อนนักเรียนและเพื่อนบ้าน

(๓) ช่วยเหลือบุคคลอื่นในเมื่อมีโอกาส

(๔) ช่วยระวังรักษาทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่น

ข. เหตุที่ต้องปฏิบัติต่อประชาคม เพราะว่า

(๑) เราจะอยู่แต่ลำพังคนเดียวไม่ได้ ต้องติดต่อกับประชาคมหรือบุคคลทั่ว ๆ ไปเสมอ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่นเพื่อนนักเรียนและเพื่อนบ้านใกล้เคียงเป็นต้น

(๒) เป็นเพื่อนร่วมชาติเดียวกัน

(๓) เป็นการผูกน้ำใจให้กลมเกลียวกัน อันเป็นกำลังของชาติ

ค. ประโยชน์ของการปฏิบัติต่อประชาคม คือ

(๑) ทำให้มีผู้คิดช่วยเหลือเมื่อเวลาตกทุกข์ได้ยาก

(๒) ทำให้บุคคลอื่นมีความนับถือในครอบครัวของตน

(๓) ทำให้มีความสุขปราศจากความเดือดร้อนรำคาญต่าง ๆ

๔. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อชาติ

ก. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ มีดังนี้

(๑) เคารพต่อกฎหมายและคำสั่งของเจ้าหน้าที่

(๒) กระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชาติ เช่นเป็นลูกเสือ สมาชิกอนุสภากาชาด ยุวชน และเป็นทหาร

(๓) เคารพต่อประมุขของชาติ ธงมหาราช ธงประจำกองทหาร ธงประจำกองลูกเสือ และธงชาติ

(๔) ช่วยเหลือชาติโดยเสียภาษีอากร และช่วยระวังรักษาทรัพย์สินของชาติ

ข. เหตุที่จะต้องปฏิบัติต่อชาติ เพราะเหตุดังนี้

(๑) เพราะชาติเป็นของเรา เราเป็นหน่วยหนึ่งของชาติ

(๒) เพราะชาติเป็นที่อยู่อาศัย ดำรงชีวิตและวงศ์ตระกูลของเรา

(๓) เพราะเรามีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกับชาติ

ค. ประโยชน์ของการรู้จักปฏิบัติต่อชาติ ดังนี้

(๑) เป็นเหตุให้พวกเราสามัคคีกลมเกลียว และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

(๒) เป็นเหตุให้ช่วยกันบำรุงชาติให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้น

(๓) เป็นเหตุให้ช่วยกันบ้องกันรักษาชาติให้ดำรงความเป็นเอกราช

๕. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อศาสนา

ก. หน้าที่ต้องปฏิบัติ มีดังนี้ คือ

(๑) มีความเคารพในปูชนียวัตถุแห่งศาสนา เช่น เคารพต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นต้น

(๒) ศึกษาเล่าเรียนให้เข้าใจในธรรมคำสอน พอที่จะยึดถือเป็นหลักในการประพฤติ

(๓) ปฏิบัติตามคำสอนแห่งศาสนา เช่นกระทำแต่ความดี ละเว้นการกระทำชั่ว

(๔) บ้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระศาสนา

(๕) บำรุงเกื้อกูลพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง

ข. เหตุที่ต้องปฏิบัติต่อศาสนา เพราะเหตุดังนี้

(๑) เพราะพระศาสนาสอนให้เราประพฤติดี ประพฤติชอบด้วยกายวาจาใจ ให้ละเว้นการประพฤติชั่ว

(๒) เป็นหลักจรรยาอันสำคัญของประเทศชาติ

(๓) เป็นหลักแห่งความประพฤติ เป็นเครื่องอบรมพวกเราให้เป็นคนดีมีศีลมีธรรม

ค. ประโยชน์ การที่รู้จักหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อศาสนาย่อมเกิดประโยชน์ดังนี้

(๑) เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งเป็นการทำความดีให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและผู้อื่น ตลอดจนประเทศชาติ

(๒) เป็น เหตุให้ บำรุง รักษา พระ พุทธ ศาสนา ให้เจริญรุ่งเรือง เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติของเราสืบไป

๖. หน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์

ก. หน้าที่ต้องปฏิบัติ มีดังนี้ คือ

(๑) ต้องเคารพบูชาในฐานเป็นประมุขของชาติ

(๒) มีความกตัญญูกตเวที ไม่คิดหรือกระทำการประทุษฐร้ายต่อพระมหากษัตริย์

ข. เหตุที่ต้องปฏิบัติ การที่ต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์เนื่องด้วยเหตุดังนี้ คือ

(๑) เพราะพระองค์ทรงเป็นประมุขของชาติ

(๒) เพราะ พระองค์ทรง ปกครอง ประเทศชาติในสมัยโบราณให้ดำรงเอกราชมีอิสรภาพสืบมาจนถึงพวกเรา

(๓) เพราะพระองค์ได้ทรง ปกครองพวกเรา ให้มีความสุขสืบต่อกันมาจนบัดนี้

ค. ประโยชน์ การรู้จักหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อองค์พระมหากษัตริย์ ย่อมเกิดประโยชน์ดังนี้

(๑) เป็นเหตุให้พวกเราชาวสยามรักใคร่ปรองดองกันฉันพี่น้อง เป็นกำลังอันสำคัญของชาติอย่างหนึ่ง

(๒) เป็นเหตุให้ประเทศชาติตั้งอยู่ในความสงบอันเป็นมูลรากแห่งความเจริญรุ่งเรืองแห่งประเทศชาติ

(๓) เป็นเครื่องประกาศว่าชาติไทยเรา เป็นชาติที่ดีมีอารยธรรม ย่อมได้รับความนับถือจากนานาชาติ เพราะความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ของชาวเรานั่นเอง

๗. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญ

ก. หน้าที่ หน้าที่ที่เราจะต้องปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญนั้นมีดังนี้ คือ.

(๑) ช่วยกันรักษาระบอบรัฐธรรมนูญไว้ให้มั่นคง

(๒) ปฏิบัติตามระบอบรัฐธรรมนูญ

(๓) คอยกำจัดขัดขวางการทำลายล้างรัฐธรรมนูญและการปกครองด้วยระบอบอื่น

(๔) รักการปกครองประเทศของเราอย่างระบอบรัฐธรรมนูญ

ข. เหตุที่ต้องปฏิบัติ การที่ต้องปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญเพราะเหตุดังนี้

(๑) เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายปกครองประเทศ บัญญัติหลักเกณฑ์การปกครองประเทศไว้เป็นหลักฐานแน่นอน เป็นกฎหมายที่จะทำให้ประเทศของเราเจริญรุ่งเรือง และเป็นปึกแผ่นแน่นหนามั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้น

(๒) เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิในการปกครองบ้านเมืองแก่ราษฎร และวางหลักเกณฑ์การปกครองประเทศให้ดำเนินไปในทางมุ่งประโยชน์และความสุขของราษฎรทุก ๆ ชั้นโดยทั่วกัน

(๓) เพราะรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของพวกเราไว้เป็นหลักฐาน และป้องกันรักษาประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นที่รักนับถือของเราไว้เป็นอย่างดี

ค. ประโยชน์ การรู้จักหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญนั้น ย่อมให้คุณประโยชน์แก่พวกเราดังนี้ คือ

(๑) เป็นเหตุให้พวกเราสามัคคีกลมเกลียวกัน อันเป็นกำลังของชาติ

(๒) เป็นเหตุให้ช่วยกันรักษารัฐธรรมนูญไว้เป็นหลักปกครองประเทศ อันเป็นประโยชนสุขของพวกเรา

(๓) เป็นเหตุให้รู้จักรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง

๘. หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐ ก. หน้าที่ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐนั้นมีดังนี้

(๑) ต้องเคารพต่อกฎหมาย คือไม่ประพฤติฝ่าฝืนกฎหมายบ้านเมือง ทำมาหาเลี้ยงชีพในทางชอบธรรม

(๒) ต้องป้องกันประเทศ เช่นการเป็นทหารเพื่อเป็นกำลังสำหรับรักษาความเป็นเอกราชของเรา เพื่อป้องกันศัตรูภายนอกซึ่งอาจจะมารุกรานประเทศเราได้ ทั้งเพื่อป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศด้วย เช่นเกิดการจลาจลเป็นต้น ความเจริญและความสงบเป็นเหตุนำมาซึ่งความสุข ประเทศมีความเจริญและ

สงบสุข เราก็มีความสุขกายสบายใจด้วย ฉะนั้นเรา ทุก ๆ คนที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย ต้องมีความยินดีเป็นทหารและตำรวจ ไม่ควรหลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้วอย่างใด ๆ

(๓) ต้องช่วยเหลือราชการ เช่นเสียภาษีอากรต่าง ๆ ให้แก่ประเทศ คือเสียเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ประเทศเพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายทั่วไปของประเทศ ประเทศจะได้มีทุนสำหรับใช้จ่ายเพื่อจัดการทะนุบำรุงการทหาร การศึกษา การคมนาคม การป้องกันประเทศชาติทั้งภายในและภายนอก จัดตั้งสถานพยาบาล เหล่านี้ล้วนแต่ประเทศได้จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยประโยชน์ให้แก่เราชาวไทยอันเป็นพลเมืองของประเทศสยามทั้งสิ้น จึงควรช่วยกันออกค่าใช้จ่ายให้

(๔) รู้หลักการประถมศึกษา มีดังนี้คือ

ก. ประถมศึกษาเป็นการศึกษาบังคับ คือประเทศทรงไว้ซึ่งอำนาจบังคับให้เด็กทุกคนไม่เลือกเพศ ชาติ หรือศาสนา ที่มีอายุตั้งแต่ ๘ ปีต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุ ๑๕ ปี เว้นไว้แต่จะสอบไล่ได้ชั้น

ประถมศึกษา (ประถมปีที่ ๔) ก่อนอายุ ๑๕ ปีจึงจะพ้นการบังคับ การศึกษาบังคับนี้ย่อมสอนให้เปล่าไม่ได้เรียกเก็บค่าสอนจากเด็ก

ข. เมื่อเด็กถึงเขตต์บังคับ เจ้าหน้าที่ทางอำเภอในท้องที่ที่ตนอยู่จะออกหมายเกณฑ์แจ้งความแก่ผู้ปกครองให้ส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เมื่อผู้ปกครองได้รับแจ้งความแล้วต้องจัดการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา

ค. เหตุที่ขอยกเว้นจากการเรียนได้คือ (๑) เป็นโรคติดต่อ (๒) ที่อยู่ห่างจากโรงเรียนประถมศึกษา ๒๐๐๐ เมตร (๕๐ เส้น) (๓) บิดามารดาทุพพลภาพเด็กต้องหาเลี้ยง แต่ถ้ามีเด็กที่กำลังเรียนอยู่ ๓ คน ยกเว้นให้ ๑ คน (๔) ขอผ่อนผันให้หยุดชั่วคราวเมื่อบิดามารดา ผู้ปกครองต้องใช้เด็กช่วยในการทำมาหาเลี้ยงชีพ บิดามารดาทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอท้องที่ เมื่อนายอำเภอสอบสวนได้ความจริงจึงจะสั่งผ่อนผันได้ คราวหนึ่งไม่เกิน ๒ เดือน

(๕) <u>ช่วยเหลือเจ้าพนักงานท้องที่ตามสมควร</u> เช่น

เป็นพะยานให้ความยุตติธรรม และช่วยปราบปรามจับกุมโจรผู้ร้ายเป็นต้น ช่วยเหลือตามความสามารถที่จะช่วยได้

(๖) รู้หลักการเป็นทหาร หลักการเป็นทหารดังนี้คือ

ก. ชายไทยมีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหารทุกคน ด้วยตนเองจะให้ผู้อื่นแทนไม่ได้

ข. ชายไทยทุกคนที่มีอายุครบ ๑๗ บริบูรณ์แล้ว ต้องไปขึ้นทะเบียนทหารกองเกิน คือไปลงบัญชีเป็นทหารกองเกินในอำเภอท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ภายในเดือนกุมภาพันธ์ กรมการอำเภอจะออกใบสำคัญกองเกินให้ไว้เป็นหลักฐาน

ค. เมื่ออายุครบ ๒๑ บริบูรณ์ ทางเจ้าหน้าที่ในอำเภอนั้น ๆ จะเรียกเข้ารับการตรวจคัดเลือก เพื่อรับหน้าที่เป็นทหารประจำการในราวเดือนเมษายน ผู้ที่ถูกเรียกให้ไปตรวจคัดเลือกจะต้องไปรับการตรวจยังสถานที่ตามวันและเวลาที่กำหนด ผู้ใดหลีกเลี่ยงต้องมีความผิด เว้นแต่จะได้ชี้แจงเหตุจำเป็นให้เจ้าหน้าที่ทราบ

ง. ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๙ ปีถึง ๓๐ ปี อยู่ในระหว่างเข้ารับหน้าที่เป็นทหารประจำการ

จ. ผู้ที่ขึ้นทะเบียนทหารแล้ว หรืออยู่ในระหว่างเป็นทหารกองหนุน เมื่อย้ายที่อยู่จะต้องแจ้งให้อำเภอท้องที่เดิมและอำเภอท้องที่ใหม่ทราบภายใน ๓๐ วัน

(๗) หลักการเสียภาษีอากร หลักการเสียภาษีอากรที่ควรเรียนรู้ในเบื้องต้นมีดังนี้คือ

๑. พลเมืองต้องรับแบ่งภาระของประเทศโดยการเสียภาษีอากรตามกำลังทุนทรัพย์ของตน

๒. การเสียภาษีรัชชูปการ เสียตามอัตราต่างๆ กันตามความสมบูรณ์ของท้องที่อย่างสูงเสียคนละ ๕ บาท อย่างต่ำคนละ ๓ บาท เก็บจากชายฉกรรจ์ที่มีอายุ ๒๐ ปี ถึง ๖๐ ปี ชายฉกรรจ์ที่เข้ารับราชการทหารและตำรวจมาแล้วไม่ต้องเสีย เว้นแต่เป็นชั้นนายทหารหรือนายตำรวจหรือผู้ที่รับราชการทหารและตำรวจมาแล้วแต่เมื่อรับราชการในตำแหน่งใหม่ ได้รับเงินเดือนในอัตรา ๘๐ บาทขึ้นไปต้องเสีย เงินรัชชูปการต้องชำระให้เสร็จภายในวันและเวลาที่ทางการกำหนดไว้ ตามที่ทางการได้กำหนดไว้เวลานี้ต้องชำระให้เสร็จภายในวันสิ้นเดือนธันวาคม มิเช่นนั้นจะต้องเสียเพิ่มขึ้นอีก

๓. ภาษีโรงร้าน เก็บจากบ้านเช่าหรือบ้านอยู่ เก็บในอัตรา ๑๒ ชัก ๑ ถึง ๑๒ ชัก ๑ ๒

๔. ภาษีการค้า เก็บจากการค้าและการอุตสาหกรรมต่างๆ เช่นโรงแรม โรงมหรสพ การขายของ การพิมพ์ การค้าเครื่องนุ่งห่มเหล่านี้เก็บจากรายปี

๕. ค่านา เรียกเก็บจากผลที่ได้ในการทำนา เป็นรายไร่ ๆ ละอย่างสูง ๑ บาท ๒๐ สตางค์

๖. ภาษีเงินได้ เก็บจากผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ปีละ ๒๔๐๐ บาทขึ้นไป

ข. <u>เหตุที่ต้องปฏิบัติต่อรัฐ</u> เพราะ

(๑) รัฐรักษาความปลอดภัยให้แก่พลเมือง

(๒) จัดการทำกิจการซึ่งเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ เช่นการรถไฟ การไฟฟ้า การสร้างถนนหนทาง การประปาเป็นต้น อันเป็นประโยชน์และให้ความสะดวกแก่พวกเราทั้งสิ้น

(๓) การทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่พลเมืองโดยทั่วถึงกัน โดยตั้งโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นสอนให้เปล่า

(๔) เสริมฐานะของพลเมืองให้ดีขึ้น เช่นตั้ง

โรงพยาบาล เลี้ยงคนอนาถาที่ไม่สามารถหาเลี้ยงชีพได้

(๕) พยายามหาหนทางให้พลเมืองมีงานทำ

(๖) รัฐเป็นที่อยู่เป็นที่หาเลี้ยงชีพ และดำรงวงศ์ตระกูลของเรา

ค. ประโยชน์ การรู้จักหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อรัฐ ย่อมให้ประโยชน์ดังนี้

๑. เป็นเหตุให้เราสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ของประเทศ

(๒) เป็นเหตุให้ช่วยกันบำรุงประเทศให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น

(๓) เป็นเหตุให้ประเทศชาติมีความสงบทั้งภายในและภายนอก ทำให้พลเมืองนอนตาหลับมีเวลาที่จะประกอบการอาชีพได้เต็มที่

คำถามทวน

(๑) หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อครอบครัวมีอะไรบ้าง?

(๒) การรู้จักหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อโรงเรียนมีประโยชน์อย่างไร? จงบอกหน้าที่และเหตุที่จะต้องปฏิบัติต่อโรงเรียนมาตามที่ทราบ

(๓) มีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องปฏิบัติต่อประชาคม? วิธีปฏิบัติต่อประชาคมทำอย่างไร? การปฏิบัติต่อประชาคมมีประโยชน์อย่างไร?

(๔) จงบอกเหตุที่จะต้องปฏิบัติ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และประโยชน์ของการรู้จักปฏิบัติต่อชาติมาตามที่ทราบเป็นอย่าง ๆ

(๕) ทำไมจึงต้องปฏิบัติต่อศาสนา? การปฏิบัติต่อศาสนามีประโยชน์อย่างไร? วิธีปฏิบัติต่อศาสนานั้นทำอย่างไร? อธิบายให้ละเอียด

(๖) หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์มีอะไรบ้าง? เหตุไรจึงต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์? การปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์มีประโยชน์อย่างไร?

(๗) เหตุไรเราจึงต้องปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญ? การปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญมีประโยชน์อย่างไร? วิธีปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญทำอย่างไร?

(๘) หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อรัฐนั้นทำอย่างไร? เหตุไรจึงต้องปฏิบัติ? การปฏิบัติต่อรัฐมีคุณประโยชน์อย่างไร?

(๙) จงอธิบายหลักการประถมศึกษาให้เข้าใจ

(๑๐) จงอธิบายหลักการรับราชการทหารมาตามที่ทราบ

(๑๑) หลักการเสียภาษีอากรมีอะไรบ้าง? จงอธิบายพอสังเขป

บทที่ ๒

ระบอบรัฐธรรมนูญ

ก. บทบัญญัติสำคัญในรัฐธรรมนูญ ดังนี้คือ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎร บทบัญญัติที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี และศาล

๑. บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

(๑) พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจทั้ง ๓ ทางสภาผู้แทน คณะรัฐมนตรี และทางศาล คือพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ โดยคำแนะนำและยินยอมของ

สภาผู้แทนราษฎร ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี อำนาจตุลาการทางศาล หมายความว่าสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจ บริหาร ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ ในนามของพระมหากษัตริย์

(๒) พระมหากษัตริย์ต้องทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก หมายความว่าพระมหากษัตริย์มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะแล้ว ทั้งทรงอุปการะศาสนาทุก ๆ ศาสนาที่พลเมืองนับถือให้ถาวรมั่นคง เพราะพลเมืองมีสิทธิที่จะเลือกนับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้ตามใจสมัคร แต่ส่วนมากศาสนาอันเป็นมิ่งขวัญของชาติเราคือพุทธศาสนา

๒. บทบัญญัติที่เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎร

(๑) สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑ ซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง และในระหว่างบทบัญญัติฉะเพาะกาลคือในระหว่างที่ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังได้รับการศึกษาไม่จบประโยคประถมสามัญ (ประถมบทที่ ๔) มากกว่ากึ่งจำนวนของ

พลเมืองทั้งหมด และยังไม่ถึง ๑๐ ปี นับแต่วันใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว คือ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นไป ต้องมีสมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้งขึ้น สมาชิกทั้ง ๒ ประเภทนี้มีจำนวนเท่ากัน จนกว่าพลเมืองจะมีความรู้มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด สมาชิกประเภทที่ ๒ จึงจะสิ้นสุดลง อย่างช้าราวๆ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ เหลือแต่สมาชิกประเภทที่ ๑ เป็นผู้ดำเนินงานต่อไป และมีอายุเป็นสมาชิกสมัยละ ๔ ปี

(๒) สภาผู้แทนราษฎร คือที่ประชุมบรรดาผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรคือผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นให้เป็นผู้ดำเนินงานแทนตน สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่ควบคุมราชการแผ่นดิน กับให้นโยบายแก่คณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดิน และมีหน้าที่พิจารณาปรึกษาและให้ความยินยอมในการออกกฎหมาย และทำร่างกฎหมายให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมายบังคับพลเมืองต่อไป

๓. บทบัญญัติที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีคือบุคคลคณะหนึ่ง ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นส่วนมาก ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี ๑ นาย และรัฐมนตรีอีกอย่างน้อย ๑๔ นาย อย่างมาก ๒๔ นาย คณะรัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ในความควบคุมและด้วยความไว้วางใจของสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีนี้เรียกอีกชื่อว่าคณะรัฐบาล

๔. บทบัญญัติที่เกี่ยวกับศาล

(๑) ศาลมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย ผู้พิพากษาย่อมมีอิสสระในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามกฎหมายในนามของพระมหากษัตริย์

(๒) ศาลทั้งหลายตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ตราขึ้น ศาลต่างๆ มีดังนี้ คือ

(ก) ศาลชั้นต้น รวมทั้งศาลแพ่ง ศาลอาชญา จังหวัดและศาลแขวง มีหน้าที่พิพากษาคดีชั้นต้น

(ข) ศาลอุทธรณ์ มีอำนาจและหน้าที่พิพากษา

บรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นทั่วทั้งประเทศ

(ค) ศาลฎีกาเป็นศาลสูง สำหรับพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ เป็นที่สุดของคดี จะร้องขอต่อไปอีกไม่ได้ ผู้พิพากษาศาลฎีกาเรียกว่ากรรมการศาลฎีกา

ข. การเลือกตั้ง

๑. คุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย บิดาเป็นคนต่างประเทศซึ่งได้สมรสกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ต้องเรียนภาษาไทยจนได้รับประกาศนียบัตร์ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมบีที่ ๓ หรือถ้าแปลงชาติเป็นไทย ต้องมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรสยามติดต่อกันไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี หรือมีความรู้ภาษาไทยสอบได้มัธยมบีที่ ๓ หรือได้รับราชการเป็นทหารประจำการตามกฎหมายลักษณะเกณฑ์ทหาร หรือเป็นข้าราชการพนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล หรือเป็นครูโรงเรียนประชาบาลมีเงินเดือนประจำแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ บริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นผู้ต้องคุมขังโดยหมายของศาลในวันเลือกตั้ง

(๔) ไม่เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หูหนวกเป็นใบ้ หรือไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรต นักบวช หรือไม่อยู่ในระหว่างถูกศาลพิพากษาให้ถอนสิทธิเลือกตั้ง

๒. คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง บุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรได้นั้น จะต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้

(๑) ต้องมีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย แต่ถ้าบิดาเป็นชาวต่างประเทศ ทำการสมรสกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ต้องได้เรียนภาษาไทยจนสอบไล่ได้ชั้นมัธยมบริบูรณ์ ตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการเป็นอย่างต่ำ หรือถ้าแปลงชาติเป็นไทยต้องมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรสยามติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี หรือมีความรู้สอบไล่ได้ชั้นมัธยมบริบูรณ์ ตามหลักสูตรของกระทรวงธรรมการ หรือรับราชการเป็นทหารประจำการตาม

กฎหมายลักษณะเกณฑ์ทหาร หรือเป็นข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล หรือเป็นครูโรงเรียนประชาบาลได้รับเงินเดือนประจำมาไม่ต่ำกว่า ๕ ปี

(๒) ต้องไม่ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในวันเลือกตั้ง

(๓) ไม่เคยต้องโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง ๕ ปี ในวันเลือกตั้ง

(๔) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๓ ปีบริบูรณ์ ในวันแรกของวันกำหนดให้มีการเลือกตั้ง

(๕) มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประถมศึกษาสามัญ (ประถมปีที่ ๔) ตามหลักสูตรกระทรวงธรรมการ หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงธรรมการรับรองว่าเทียบเท่าประถมปีที่ ๔

(๖) ไม่ขาดคุณสมบัติต่อไปนี้คือ ผู้อยู่ในฐานะเหนือการเมือง ได้แก่พระบรมวงศานุวงศ์แต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป หรือไม่เป็นใบ้ ไม่หูหนวก ตาไม่บอดทั้งสองข้าง หรือไม่ติดยาเสพติดให้โทษ หรือไม่เป็นบุคคลผู้ล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นคดี

๓. วิธีการเลือกตั้ง

(๑) ผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง ต้องยื่นใบสมัครที่ศาลากลางจังหวัดซึ่งเป็นจังหวัดที่เขตต์เลือกตั้งที่ตนสมัครตั้งอยู่

(๒) เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสอบสวนได้ความว่าผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งตามกฎหมายแล้ว ก็ประกาศชื่อให้ผู้สมัครทราบ

(๓) เมื่อผู้สมัครคนใดมีชื่อตามที่ข้าหลวงประจำจังหวัดไว้แล้วต้องนำเงินและรูปถ่ายไปมอบให้แก่ข้าหลวงประจำจังหวัดภายใน๗วัน นับแต่วันได้รับแจ้งการรับสมัคร คือเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ๕๐ บาท เงินประกันการสมัคร ๓๐๐ บาท รูปถ่ายขนาด ๖ นิ้วเท่าจำนวนหน่วยลงคะแนน เมื่อเสร็จการเลือกตั้งแล้วเงินค่าประกันข้าหลวงประจำจังหวัดจะคืนให้ เว้นแต่ผู้ที่ได้คะแนนเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละ ๕ ของจำนวนคะแนนทั้งหมด เงินประกันการสมัครนั้นต้องถูกริบ

(๔) ตามปกติใช้เขตต์ตำบลหนึ่งเป็นหน่วยลงคะแนนหนึ่ง และให้มีที่เลือกตั้งแห่งหนึ่ง แต่ถ้าในอำเภอใดมีตำบลที่มีเขตต์ใกล้ชิดกัน จำนวนราษฎรไม่เกิน ๔๐๐๐ คน คณะกรมการจังหวัดจะประกาศรวมตำบลเหล่านั้นเป็นหน่วยลงคะแนน หน่วยเดียวกันก็ได้แต่ไม่เกิน ๓ ตำบล

(๕) สถานที่เลือกตั้งคณะกรรมการอำเภอต้องประกาศระบุที่เลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

(๖) ให้คณะกรรมการอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสำหรับหน่วยลงคะแนนขึ้นไว้ และประกาศชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ในที่ที่เห็นได้ง่ายก่อนวันเลือกตั้ง ๓๐ วัน

(๗) ให้เปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ตั้งแต่เวลา ๗ นาฬิกาถึง ๑๗ นาฬิกา ในระหว่างนี้ห้ามเปิดหีบบัตรเลือกตั้ง

(๘) เมื่อปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจนับคะแนนโดยเปิดเผย พร้อมกับประกาศผลของการนับคะแนน และทำรายงานยื่นต่อคณะกรรมการอำเภอโดยเร็ว

(๙) วิธีลงคะแนนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปแสดงตนต่อกรรมการ เพื่อขอบัตรแล้วไปยังคูหาลงบัตร ฉีกเลขประจำตัวของผู้สมัครที่ตนจะเลือก ปิดภายในบัตรเลือกตั้งนำมาส่งให้แก่กรรมการตรวจคะแนน เพื่อใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งต่อหน้าตน

คำถามทวน

(๑) บทบัญญัติที่สำคัญ ๆ ในรัฐธรรมนูญ มีอะไรบ้าง ?

(๒) จงบอกบทบัญญัติที่สำคัญ ที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์มาสัก ๒ ข้อ

(๓) พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจทั้ง ๓ ทาง ทางไหนบ้าง ? ทรงใช้อย่างไร ? รรง

(๔) อำนาจทั้ง ๓ มีอะไรบ้าง ?

(๕) บทบัญญัติที่สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎรมีอะไรบ้าง ? อธิบายมาสัก ๒ ข้อ โดยละเอียด

(๖) บทบัญญัติที่สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรีนั้นว่ากระไร ? อธิบายให้เข้าใจ

(๗) จงบอกบทบัญญัติที่เกี่ยวกับศาลที่สำคัญ ๆ มาสัก ๒ ข้อ

(๘) ศาลต่าง ๆ เวลานี้มีกี่ศาล ? ศาลอะไรบ้าง ? และศาลนั้น ๆ มีหน้าที่อย่างไร ?

(๙) ผู้ที่จะมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ?

(๑๐) บุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร?

(๑๑) จงอธิบายวิธีการเลือกตั้งมาเป็นข้อ ๆ ให้เข้าใจ

บทที่ ๓

การปกครอง

ระเบียบราชการบริหารส่วนกลางแห่งราชอาณาจักร

สยาม ราชการบริหารส่วนกลางจัดระเบียบแบ่งแยกออกเป็นกระทรวง และทะบวงการเมืองซึ่งเป็นฐานะเทียมเท่ากระทรวง ในกระทรวงหรือทะบวงการเมืองเหล่านี้ยังจัดแบ่งแยกออกเป็นกรม กรมแบ่งออกเป็นกอง และกองแบ่งออกเป็นแผนก ๆ ตามหน้าที่ราชการมากและน้อย

หน้าที่กระทรวง กระทรวงต่าง ๆ มีอำนาจและหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายดังนี้

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของคณะรัฐมนตรีและราชการอื่น ๆ ซึ่งมิได้อยู่ในวงอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใดโดยฉะเพาะ เช่นการตรวจเงินแผ่นดิน การโฆษณาการรักษาและควบคุมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนเป็นต้น

๒. กระทรวงกลาโหม มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร และควบคุมดูแลกิจการทหารทั้งหลาย

๓. กระทรวงคลัง มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของประเทศ การภาษีอากร และการพัสดุ

๔. กระทรวงการต่างประเทศ มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการต่างประเทศ เช่น การเจรจาทำสัญญาทางพระราชไมตรี การตั้งทูตและกงสุลประจำในต่างประเทศ

๕. กระทรวงเกษตราธิการ มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร เช่น การป่าไม้ การกสิกรรม การประมง.

หอสมุดแห่งชาติ

๖. กระทรวงธรรมการ มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การธรรมการ การศิลปากร

๗. กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักร การสาธารณสุข และการสาธารณูปการ คือการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์คนเจ็บใข้ คนพิการ คนอนาถา หาที่พึ่งมิได้ กับการปกครองท้องที่

๘. กระทรวงยุตติธรรม มีอำนาจและหน้าที่ทางธุระการเกี่ยวกับศาลยุตติธรรม

๙. กระทรวงเศรษฐการ มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการเศรษฐกิจ เช่น การพาณิชย์ การรถไฟ การไปรษณีย์โทรเลขเป็นต้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทุก ๆ กระทรวงมีรัฐมนตรีผู้หนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ เรียกว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวง” ถ้ากระทรวงใดมีราชการมาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะดูแลบังคับบัญชาไม่ทั่วถึง หรือมีความจำเป็นอย่างอื่นจะทำการบังคับบัญชาดูแลไม่ได้เต็มที่ ก็

อาจตั้งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงขึ้น เพื่อดูแลบังคับบัญชาราชการในกระทรวงนั้นๆทั้งหมดแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงได้

การแยกกระทรวงออกเป็นทะบวง เมื่อกระทรวงใดมีราชการสำคัญหลายอย่างจะแยกกระทรวงนั้นๆ ออกเป็นทะบวงก็ได้ ทะบวงก็คือกระทรวงเล็กๆนั่นเอง มีรัฐมนตรีผู้หนึ่งมีหน้าที่ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง บังคับบัญชารับผิดชอบฉะเพาะราชการในทะบวงนั้น เรียกว่ารัฐมนตรีว่าการทะบวง

กระทรวงแบ่งออกเป็นกรมและหน้าที่กรม กระทรวงต่างๆ แบ่งหน้าที่ออกเป็นกรมดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี แบ่งราชการออกเป็นกรม กรมต่างๆมีหน้าที่ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง กับสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ต่างๆ

(๒) กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการซึ่งเป็นงานของคณะรัฐมนตรี เช่นการบันทึกยื่นยันมติของคณะรัฐมนตรี กับมีหน้าที่ออกหนังสือ

ราชกิจจานุเบกษา

(๓) คณะกรรมการกฤษฎีกา มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการร่างตัวบทกฎหมาย

(๔) คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีหน้าที่ในการรักษาการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน

(๕) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีหน้าที่ตรวจสอบเงินของกระทรวงทะบวงกรมต่าง ๆ ทั้งรายรับและรายจ่าย รวมทั้งสวนภูมิภาคด้วย

(๖) สำนักงานโฆษณาการ มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ และข่าวราชการต่าง ๆ ที่ควรเผยแพร่ให้ประชาชนทราบโดยทางวิทยุกระจายเสียง หรือหนังสือพิมพ์

กระทรวงกลาโหม แบ่งราชการออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่ว ๆ ไปในกระทรวงกลาโหม

(๓) กองทัพบกมีหน้าที่ควบคุม ดูแลกิจการทหาร ฝ่ายกองทัพบก

(๔) กองทัพเรือ มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทหารฝ่ายกองทัพเรือ

(๕) กองทัพอากาศ มีหน้าที่บวบคุมดูแลกิจการทหารฝ่ายกองทัพอากาศ

กระทรวงการคลัง แบ่งราชการออกเป็นส่วน ๆ คือ

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่ราชการทางการเมืองอันเป็นส่วนของกระทรวงการคลังโดยฉะเพาะ

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมราชการทั่วไปที่ประจำในกระทรวงการคลัง

(๓) กรมคลัง มีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน การรับจ่ายเงิน การแลกเปลี่ยนเงิน ทำตัวเงินไว้ใช้ในราชการ

(๔) กรมบัญชีกลาง มีหน้าที่ควบคุม ตรวจจ่าย รักษาบัญชี รายรับรายจ่ายเงินแผ่นดิน ของกระทรวงทะบวงกรมต่าง ๆ

(๕) กรมพัสดุ มีหน้าที่จัดการซื้อและรวบรวมเครื่อง

ใช้ต่าง ๆ เพื่อแจกจ่ายให้กระทรวงทะบวงกรมต่าง ๆ ใช้ในราชการแผ่นดิน

(๖) กรมศุลกากร มีหน้าที่เก็บภาษีสินค้าขาเข้าและสินค้าขาออก

(๗) กรมสรรพสามิตต์ มีหน้าที่ควบคุมการกลั่นและการจำหน่ายสุรา ยาผีน เป็นต้น

(๘) กรมสรรพากร มีหน้าที่เก็บและสำรวจตรวจตราภาษีอากรภายใน เช่นอากรสวน ค่านา เป็นต้น

กระทรวงการต่างประเทศ แบ่งราชการออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับการเมืองของกระทรวงนี้

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมการงานทั่ว ๆ ไปที่ประจำในกระทรวงนี้

(๓) กรมการเมือง มีหน้าที่ทางสัญญาทางพระราชไมตรี และสันนิบาตชาติเป็นต้น

(๔) สถานทูตต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของอัคร์ราชทูตทำ

หน้าที่เป็นผู้แทนประเทศ เพื่อทำการติดต่อกับต่างประเทศตามที่รัฐบาลได้มอบหมายไป

กระทรวงเกษตราธิการ แบ่งราชการเป็นส่วน ๆ ดังนี้ คือ

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่ทางการเมืองฉะเพาะในกระทรวงนี้

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมราชการทั่ว ๆ ไปฉะเพาะในกระทรวงนี้

(๓) กรมเกษตรและการประมง มีหน้าที่บำรุงรักษาพรรณสัตว์พาหนะและสัตว์น้ำ ตลอดจนพรรณพืชผลต่าง ๆ

(๔) กรมชลประทาน มีหน้าที่ทำการขุดคลองรักษาประตูน้ำ เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรมและการคมนาคม

(๕) กรมแผ่นดินและโลหกิจ มีหน้าที่ควบคุมรักษาทะเบียนที่ดิน การแผนที่และการวัดที่ดิน การขุดเหมืองแร่ เป็นต้น

(๖) กรมป่าไม้ มีหน้าที่ทำการรักษาบำรุงป่าไม้ทั่ว ๆ ไปมิให้ศูนย์พรรณ

(๗) กรมสหกรณ์ มีหน้าที่ควบคุมและตั้งการสหกรณ์ทั่ว ๆ ไป

กระทรวงธรรมการ แบ่งราชการออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับการเมืองอันเป็นราชการฉะเพาะกระทรวงนี้

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมราชการทั่ว ๆ ไปฉะเพาะกระทรวงนี้ และทำการติดต่อกับกระทรวงทะบวงกรมอื่น ๆ

(๓) กรมธรรมการ มีหน้าที่เกี่ยวกับการบำรุงพระศาสนาให้เจริญ เช่นจัดการควบคุมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร และการสร้างและบูรณะสถานที่ของศาสนาการพิธีและการกุศลทางศาสนาเป็นต้น

(๔) กรมพลศึกษา มีหน้าที่จัดการกรีฑาของนักเรียน การลูกเสือ การอนุสภากาชาด และการสุขาภิบาลโรงเรียนเป็นต้น

(๕) กรมศิลปากร มีหน้าที่เกี่ยวกับโบราณคดีและวรรณคดี การพิพิธภัณฑ์ของชาติ นาฏศาสตร์ (ละคร) สังคีตศาสตร์ (ดนตรี) เป็นต้น

(๖) กรมศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาทั้งสามัญและอาชีพทั่วพระราชอาณาจักร

(๗) กรมมหาวิทยาลัย มีหน้าที่จัดการศึกษาชั้นอุดมศึกษา

กระทรวงมหาดไทย แบ่งราชการออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่ทางการเมืองฉะเพาะกระทรวงนี้

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมราชการทั่วไปภายในกระทรวง และทำหน้าที่ติดต่อกับกระทรวงทะบวงกรมอื่น ๆ

(๓) กรมตำรวจ มีหน้าที่จัดการรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในประเทศ เช่น ทำการจับกุมลงโทษผู้ประพฤติผิดกฎหมาย และตรวจตราคนเข้าออกจากประเทศให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

(๔) กรมมหาดไทย มีหน้าที่จัดการปกครองท้องที่ทำสำมะโนครัวของพลเมือง และควบคุมเทศบาลตามท้องถิ่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล

(๕) กรมโยธาเทศบาล มีหน้าที่ทะนุบำรุงและก่อสร้างถนนหนทาง รักษาความสะอาดเรียบร้อยในเขตต์สุขาภิบาล จัดการประปา การไฟฟ้า เป็นต้น

(๖) กรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่จัดการเรือนจำทั่วประเทศ การดัดสันดานและอบรมสั่งสอนนักโทษ

(๗) กรมสาธารณสุข มีหน้าที่แนะนำอบรมพลเมืองให้รู้จักการรักษาอนามัยทั้งทางส่วนตน ครอบครัว หมู่คณะ จัดการสาธารณูปการ เป็นต้น

(๘) กรมอัยยการ มีหน้าที่จัดตั้งทนายของประเทศ (อัยยการ) ขึ้น เพื่อทำการพ้องร้องให้ลงโทษผู้กระทำผิด

<u>กระทรวงยุตติธรรม</u> แบ่งราชการเป็นส่วน ๆ ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองฉะเพาะในกระทรวงนี้

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมงานของกระทรวงนี้โดยทั่วไป และทำการติดต่อกับกระทรวงทะบวงกรมอื่น

(๓) ศาลยุตติธรรม มีหน้าที่รับพ้องและตัดสินความต่าง ๆ

(๔) คณะกรมการตุลาการ มีหน้าที่จัดการเรื่องพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย

กระทรวงเศรษฐการ แบ่งราชการออกเป็นส่วน ๆ คือ

(๑) สำนักเลขานุการรัฐมนตรี มีหน้าที่ทางการเมืองฉะเพาะในกระทรวงนี้

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่ควบคุมราชการทั่ว ๆ ไปฉะเพาะกระทรวงนี้

(๓) กรมเจ้าท่า มีหน้าที่ควบคุมยวดยานพาหนะทางน้ำ การตรวจออกใบอนุญาตในการใช้เรือ

(๔) กรมทะเบียนการค้า มีหน้าที่จดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ควบคุมการใช้มาตราชั่งตวง

(๕) กรมไปรษณีย์โทรเลข มีหน้าที่จัดการสื่อสารโดยทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ และทางวิทยุกระจายเสียง

(๖) กรมพาณิชย์ มีหน้าที่เผยแพร่ข่าวการค้าขาย ทำสถิติพยากรณ์ของการค้าขาย

(๗) กรมรถไฟ มีหน้าที่จัดการเดินรถรับส่งสินค้าและคนโดยสาร และการขยายกิจการของรถไฟให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น

(๘) กรมวิทยาศาสตร์ มีหน้าที่ทำการแยกธาตุสรรพสิ่งของต่าง ๆ เพื่อหาคุณภาพและประโยชน์ของสิ่งของนั้น ๆ

คำถามทวน

(๑) จงอธิบายวิธีจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลางแห่งราชอาณาจักรสยามมาตามที่ทราบ

(๒) กระทรวงและทะบวงการเมืองเวลานี้มีกี่กระทรวง อะไรบ้าง? และบอกหน้าที่ของกระทรวงนั้น ๆ มาตามที่ทราบ อธิบายเป็นกระทรวง ๆ ไป

(๓) ใครเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบในกระทรวงนั้น ๆ

(๔) หากกระทรวงใดมีราชการมาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดูแลไม่ทั่วถึงจะทำอย่างไร? และบุคคลที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้มีอำนาจและหน้าที่อย่างไร?

(๕) เมื่อกระทรวงใดมีราชการสำคัญหลายอย่างจะทำอย่างไร? ใครเป็นผู้ดูแลบังคับบัญชาส่วนที่ตั้งขึ้นใหม่นี้?

(๖) รัฐมนตรีว่าการทะบวงมีอำนาจและหน้าที่อย่างไร?

(๗) สำนักนายกรัฐมนตรีแบ่งราชการออกเป็นกี่กรม อะไรบ้าง ? และกรมนั้น ๆ มีหน้าที่อย่างไร ?

(๘) กระทรวงต่าง ๆ แบ่งราชการออกเป็นกรม กระทรวงละกี่กรม ? อะไรบ้าง ? และกรมในกระทรวงนั้น ๆ มีหน้าที่อย่างไร ? (ข้อนี้ถามให้นักเรียนตอบเป็นกระทรวง ๆ ไปจนตลอดทั้ง ๘ กระทรวง)

บทที่ ๔
วันสำคัญ

---

๑. วันขึ้นปีใหม่ คือวันที่ระลึกในการรับปีใหม่ ตรงกับวันที่ ๑ เมษายนทุกปี

หน้าที่พึงปฏิบัติ เพื่อเป็นการฟื้นฟูประเพณีที่ดีของไทยเรา อันเป็นประเพณีคู่บ้านคู่เมือง จงชักชวนกันไปร่วมงานที่ท้องสนามหลวง เพื่อทำการอวยชัยให้พรต่อกันและทำบุญตักบาตร ทั้งเพื่อสมานสามัคคีกันระหว่างเราชาวไทย และเพื่อเชิดชูชาติของเราสืบไป

๒. วันที่ระลึกสหาจักรี เป็นวันถวายบังคมระลึกถึง

พระมหากรุณาธิคุณ แห่งพระมหากษัตริย์วงศ์บัจจุบันทุก ๆ พระองค์แห่งวงศ์จักรี โดยนิยมกันว่าเป็นวันเสวยราชย์ของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ตรงกับวันที่ ๖ เมษายนทุกปี

หน้าที่พึงปฏิบัติ เมื่อถึงกำหนดวันนี้ทุก ๆ คนควรไปทำการถวายบังคมพระบรมรูปวงศ์จักรีเพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของกษัตริย์วงศ์บัจจุบัน และระลึกถึงพระคุณของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก อันเป็นปฐมแห่งวงศ์จักรีด้วย

๓. วันวิสาขบูชา เป็นวันคล้าย ๆ วันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดพุทธศาสนา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

หน้าที่พึงปฏิบัติ เราทั้งหลายที่เป็นพุทธศาสนิกชนควรไปทำบุญฟังเทศน์ น้อมจิตระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราจงทั่วกัน

๔. วันถวายพระเพลิงพระพุทธเจ้า เป็นวันคล้าย ๆ

วันถวายพระเพลิงของพระพุทธเจ้า ตรงกับวันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๖

หน้าที่พึงปฏิบัติ เมื่อถึงกำหนดวันนี้เราผู้เป็นพุทธมามกะ ควรไปทำบุญพึงเทศน์ทิวัต เพื่อระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้า

๕. วันเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน เป็นวันที่ระลึกของปวงชนชาวสยาม ในการที่คณะราษฎรพร้อมใจกันเข้ายึดอำนาจการปกครองอย่างแบบเก่า เพื่อขอพระราชทานการปกครองอย่างระบอบรัฐธรรมนูญ ตรงกับวันที่ ๒๔ มิถุนายน

หน้าที่พึงปฏิบัติ วันที่ ๒๔ มิถุนายนนี้ เป็นวันสำคัญยิ่งแห่งชาวเรา ฉะนั้นเราทุกคนควรพร้อมใจกันชักธงชาติขึ้นตามบ้านเรือนเมื่อถึงกำหนดวันอันสำคัญนี้ เพื่อระลึกถึงบุญคุณของคณะราษฎรที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติของเรา หวังแต่จะให้ประเทศเจริญยิ่งๆ ขึ้นนั้นด้วย

๖. วันที่ระลึกพระราชทานรัฐธรรมนูญชั่วคราว คือ วันที่ ๒๗ มิถุนายน วันนี้เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชชกาลที่ ๗ ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญ

การปกครองแผ่นดินฉะบับชั่วคราว ให้แก่ประชาชนชาวสยาม

หน้าที่พึงปฏิบัติ วันนี้เป็นวันอันสำคัญยิ่งวันหนึ่งของชาติเรา เมื่อวันนี้เวียนมาครั้งหนึ่งเราทุก ๆ คนควรระลึกถึงพระคุณของพระมหากษัตริย์รัชชกาลที่ ๗ และระลึกถึงคุณของคณะผู้ก่อการด้วย จงพร้อมใจกันชักธงชาติขึ้นตามบ้านเรือนเพื่อเป็นเกียรติยศแก่ชาติเรา

๗. วันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นวันฉลองวันเกิดของพระเจ้าอยู่หัวรัชชกาลที่ ๘ (อานันทมหิดล) ตรงกับวันที่ ๒๐ กันยายน

หน้าที่พึงปฏิบัติ เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระมหากษัตริย์ จงพร้อมใจกันอวยชัยให้พรแด่พระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งชักธงชาติขึ้นตามบ้านเรือนจงทั่วกัน

๘. วันที่ระลึกลูกเสือ เป็นวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชชกาลที่ ๖ ผู้ทรงให้กำเนิดลูกเสือสยามเป็นปฐม วันนี้เป็นวันที่ลูกเสือสยามทำการถวายบังคมพระบรมฉายาสาทิศลักษณ์ (พระบรมรูป

รัชชกาลที่ ๖) เพื่อระลึกและอาลัยถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ตรงกับวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน

หน้าที่ที่พึงปฏิบัติ เมื่อถึงกำหนดวันนี้เราทุก ๆ คน ทั้งที่เป็นลูกเสือและไม่ใช่ลูกเสือ จงพร้อมใจกันไปถวายบังคมเพื่อระลึกและอาลัยถึงพระองค์ท่าน ตามสถานที่ทางการได้จัดขึ้น ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้นั้นจงทั่วกัน

๙. วันถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า เป็นวันคล้ายๆ วันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชชกาลที่ ๕ (พระปิยมหาราช) ตรงกับวันที่ ๒๓ ตุลาคม

หน้าที่ที่พึงปฏิบัติ เมื่อถึงกำหนดวันนี้ทางราชการได้เปิดโอกาสให้ประชาชนพลเมือง จัดดอกไม้ธูปเทียนและพวงมาลาไปวางถวายบังคม เพื่อเป็นการระลึกและอาลัยถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระองค์ท่าน ที่ได้ทำคุณประโยชน์ไว้ให้แก่พวกเราชาวสยามมากมาย เราทุก ๆ คนไม่ควรละโอกาสอันนี้เสีย

๑๐. วันที่ระลึกพระราชทานรัฐธรรมนูญฉะบับถาวร เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชชกาลที่ ๗

ได้ พระราชทาน รัฐธรรมนูญ การ ปกครอง แผ่น ดิน สยาม ฉะบับถาวร ให้แก่ประชาชนชาวสยาม ให้ประเทศใช้เป็นหลักการปกครองประเทศสยามสืบไป ตรงกับวันที่ ๑๐ ธันวาคม

หน้าที่พึงปฏิบัติ เมื่อถึงกำหนดทางราชการจัดให้มีงานฉลอง และให้หยุดราชการ ๓ วัน เราทุก ๆ คนควรชักธงชาติขึ้นตามบ้านเรือน เพื่อระลึกถึงคุณของคณะผู้ก่อการและพระมหากษัตริย์ของเราด้วย

๑๑. วันมาฆบูชา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักพระพุทธศาสนาโดยย่อต่อหน้าประชุมสงฆ์ ๑๒๕๐ รูป เป็นวันประชุมใหญ่ ซึ่งเรียกว่าจาตุรงคสันนิบาต ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓

หน้าที่พึงปฏิบัติ เมื่อถึงวันนี้เราทุก ๆ คนที่เป็นพุทธศาสนิกชนจงพร้อมใจกันไปทำบุญพังเทศน์ และเวียนเทียนที่วัด เพื่อระลึกถึงพระคุณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราจงทั่วกัน

คำถามทวน

(๑) วันสำคัญที่จำเป็นต้องเรียนรู้ในชั้นนี้มีกี่วัน? อะไรบ้าง? และวันนั้น ๆ สำคัญอย่างไร? อธิบายมาเป็นวัน ๆ ไป

(๒) จงบอกหน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อวันสำคัญนั้น ๆ มาตามที่ทราบเป็นวัน ๆ ไป

ภาค ๒ ศีลธรรม

บทที่ ๑

ความซื่อตรง

ความซื่อตรงคืออะไร คือความจริงในตัวบุคคล มีน้ำใจเที่ยงตรงปราศจากความเหลาะแหละเหลวไหล

คุณสมบัติของความซื่อตรง บุคคลที่จะเป็นผู้ซื่อตรงนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ

๑. ซื่อตรงต่อตนเอง ได้แก่การประพฤติตนดี รู้ว่าสิ่งไหนไม่ดี ไม่ทำไม่พูดสิ่งนั้น อันจะนำความเสียหายมาสู่ตน

(๒) ซื่อตรงต่อเวลา ได้แก่การประกอบกิจการใดๆ ให้เป็นไปตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ ไม่ผัดเพี้ยนหลีกเลี่ยง ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์

(๓) ซื่อตรงต่อหน้าที่ ได้แก่การทำจริงและถูกต้องในการงานที่ตนได้รับมอบ ไม่หลีกเลี่ยงหรือบิดพริ้วและประมาทเลินเล่อ

๔. ซื่อตรงต่อหมู่คณะและบุคคลภายนอก ได้แก่รักษาตนให้เป็นที่เชื่อถือของคณะและคนทั่วไป คือพูดจริงทำจริงไม่เปลี่ยนแปลงรวนเร รักการงานของคณะเหมือนของตน ช่วยปกปิดความลับในเหตุที่ควร ทำความดีและชื่อเสียงให้บังเกิดแก่หมู่คณะ

๕. รักวาจาจริง ได้แก่รักษาคำพูดให้จริงตามวาจาที่ได้ตกลงไว้ คือคำพูดใดต้องเป็นคำนั้นไม่เปลี่ยนแปลง

๖. รักเกียรติยศและชื่อเสียงของตนและของหมู่คณะ ได้แก่ประพฤติตนดีไม่ประพฤติในทางที่จะนำความ

เสื่อมเสียมาสู่ตนและหมู่คณะ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งทางกายวาจาและน้ำใจ เหล่านี้เป็นต้น

ข้อปฏิบัติความซื่อตรง ผู้ที่มีความซื่อตรงต้องปฏิบัติดังนี้

(๑) ไม่ทำไม่พูดในสิ่งที่ตนรู้ว่าผิด

(๒) ไม่ทำการแต่ต่อหน้า

(๓) ไม่พูดจาเหลวไหล

(๔) ไม่ใช้อุบายฉ้อโกง คือไม่ถือเอาของของผู้อื่นอันตกอยู่ในมือตน เช่นเขาฝากของไว้เมื่อเขามาขอคืน ก็ปฏิเสธว่าไม่ได้รับไว้เป็นต้น

(๕) ช่วยปกปิดความลับของผู้อื่นในเหตุที่ควร คือไม่ผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง

(๖) ไม่รับวาจาคล่อง ๆ

(๗) ไม่สับปลับตลบแตลง คือพูดตลกคะนองและพูดกลับไปกลับมา

(๘) ไม่สอพลอประจบประแจง เอาดีใส่ตัวกล่าวโทษผู้อื่น

(๙) ไม่นำความเท็จบอกเล่าให้ผู้อื่นตกใจ

(๑๐) ไม่ปอกลอกผู้อื่น

(๑๑) ทำอะไรไม่เห็นแก่หน้าบุคคล

(๑๒) ไม่บ้องกันคนที่มีความผิด

(๑๓) ไม่ล้างผลาญทรัพย์ของผู้อื่นให้เป็นอันตราย

(๑๔) ไม่เป็นคนอยากได้ของผู้อื่นด้วยอาการต่างๆ

(๑๕) เคร่งครัดต่อระเบียบข้อบังคับ

(๑๖) ไม่ประพฤติผิดในกาม คือไม่ประพฤติผิดประเพณีนิยมใน บุตร ภรรยา และสามีของผู้อื่นที่มีเจ้าของหวงแหน

คุณของความซื่อตรง ความซื่อตรงมีคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติดังนี้

(๑) เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของคนทั่วไป

(๒) ทำให้เกิดความสามัคคีรักใคร่ปรองดองกันอันเป็นเหตุให้เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ

(๓) สามารถทำให้ช่วยกันประกอบกิจการใหญ่ๆ ให้เป็นผลสำเร็จสมประสงค์

(๔) ทำให้เกิดความชอบพอรักใคร่ต่อกัน

(๕) เป็นทางสมานน้ำใจของบุคคลไว้เป็นอย่างดี

คำถามทวน

(๑) ความซื่อตรงคืออะไร ?

(๒) ผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ซื่อตรงนั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ?

(๓) ประพฤติตนอย่างไรจึงได้ชื่อว่าซื่อตรงต่อตนเอง ?

(๔) ซื่อตรงต่อเวลานั้นคืออย่างไร ?

(๕) ซื่อตรงต่อหน้าที่คืออย่างไร ?

(๖) ประพฤติอย่างไรเรียกว่าซื่อตรงต่อหมู่คณะและบุคคลภายนอก

(๗) รักอย่างไรเรียกว่ารักวาจาจริง

(๘) รักเกียรติยศและชื่อเสียงของตนและหมู่คณะนั้นคืออย่างไร ?

(๙) จงบอกข้อปฏิบัติของผู้มีความซื่อตรงมาสัก ๑๐ ข้อ

(๑๐) ไม่ประพฤติผิดในกามนั้นคืออย่างไร ?

บทที่ ๒
ความเป็นผู้มีน้ำใจดี

ความเป็นผู้มีน้ำใจดี คือความหวังดีต่อบุคคลทั่วไป ให้ความยุติธรรมแก่คนทั่วหน้า มองดูกิจการของผู้อื่นแต่ส่วนดี ไม่คอยจับความผิดของผู้อื่น ทั้งไม่ประจานความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ของผู้อื่น มีเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนทั่วไป

คุณสมบัติของความเป็นผู้มีน้ำใจดี ผู้มีน้ำใจดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้

(๑) มีจิตต์เมตตากรุณาต่อคนทั่วไป คือมีจิตต์คิดสงสารอยากจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และมีจิตต์ปรารถนาอยากจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

(๒) โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลทั่วไป

(๓) คิดถึงประโยชน์ของหมู่คณะมากกว่าประโยชน์ของบุคคลหรือประโยชน์ของตน

(๔) มีจิตต์เมตตากรุณาต่อสัตว์เลี้ยง

(๕) มีจิตต์เมตตาต่อผู้ตกทุกข์ได้ยาก

ข้อปฏิบัติของความเป็นผู้มีน้ำใจดี ผู้มีน้ำใจดีต้องประพฤติตนตามข้อต่อไปนี้คือ

(๑) ช่วยเหลือและทำคุณแก่คนขัดสนหรือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ทั้งทางกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังปัญญาตามความสามารถของตนที่จะทำได้

(๒) ประพฤติตนแต่ในทางที่จะนำความดีมาสู่หมู่คณะเป็นส่วนใหญ่ ไม่คิดเห็นแต่ประโยชน์ตนถ่ายเดียวซึ่งอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่หมู่เหล่า

(๓) ไม่เป็นคนหูเบาโกรธง่าย ได้แก่ไม่เชื่อฟังคำพูดของผู้อื่นโดยง่าย

(๔) รู้จักหักห้ามใจตนเอง คือไม่ปล่อยใจให้พุ่งซ่านหรือคิดประพฤติชั่ว

(๕) ไม่ถือทิฏฐิมานะในทางผิด ได้แก่การเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่ายไม่หัวแข็งดื้อด้าน หรือไม่เห็นผิดเป็นชอบ

(๖) บำรุงสัตว์เลี้ยงให้ได้รับความสุขอยู่เสมอ เช่นไม่ทุบตีหรือใช้งานให้พอเหมาะพอควร หรือทั้งไม่ทรมานสัตว์ด้วยประการใด ๆ เป็นต้น

(๗) ไม่ทรกรรมสัตว์ด้วยประการต่าง ๆ ได้แก่การ

ไม่กระทำสัตว์ให้ได้รับความลำบาก เช่นไม่ชนไก่ กัดปลา กัดจิ้งหรีด และกักขังสัตว์ให้อดอยากเป็นต้น

(๘) ไม่ใช้อุบายอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อทำร้ายหรือฆ่าผู้อื่น

(๙) ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่นเพื่อประโยชน์ตน

(๑๐) ไม่เอาเปรียบผู้อื่นในทางที่ผิดศีลธรรม

(๑๑) ไม่เอาเปรียบหรือเอาชะนะต่อเด็กหรือผู้หญิงหรือคนพิการ ซึ่งเป็นคนอ่อนแอกว่า

(๑๒) ไม่โกรธต่อผู้อิจฉาริษยา

คุณของความเป็นผู้มีน้ำใจดี การประพฤติตนเป็นผู้มีน้ำใจดีย่อมนำคุณประโยชน์มาสู่ตนดังนี้

(๑) ทำให้ไม่มีศัตรูเบียดเบียน

(๒) มีผู้เคารพนับถือและรักใคร่

(๓) ทำให้มีจิตต์ใจเบิกบานมีความสุข

(๔) เป็นทางให้เกิดความสามัคคีและความกล้าหาญ

(๕) เป็นเหตุให้ตั้งใจทำการงานตามหน้าที่ของตน

(๖) เป็นเหตุให้ประพฤติซื่อตรงต่อกัน

คำถามทวน

(๑) ความเป็นผู้มีใจดีนั้นคืออย่างไร ?

(๒) ผู้ที่มีความเป็นผู้มีใจดีมีคุณสมบัติอย่างไร ?

(๓) มีจิตต์เมตตากรุณาต่อคนทั่วไปนั้นคืออย่างไร?

(๔) ผู้มีใจดีต้องประพฤติตนอย่างไรบ้าง ?

(๕) จงบอกคุณประโยชน์ของการประพฤติตนเป็นผู้มีน้ำใจดีมาสัก ๖ ข้อ

(๖) ประพฤติอย่างไรเรียกว่าไม่ถือมานะทิฏฐิ ?

บทที่ ๓
น้ำใจนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬาคืออะไร คือน้ำใจของนักเลง นัก**แข่งขัน** นักต่อสู้ในทางที่เป็นธรรมที่จะนำคุณประโยชน์มาสู่ตนและหมู่คณะ

คุณสมบัติของน้ำใจนักกีฬา นักกีฬาที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยหลักธรรมต่อไปนี้เป็นคุณสมบัติประจำตัวคือ

(๑) เล่นโดยเห็นแก่การกีฬา คือเล่นด้วยความสมัครใจ เต็มใจและตั้งใจเล่นเพื่อความสนุกเบิกบาน

(๒) เล่นเพื่อหมู่คณะมิใช่เพื่อตนเองคนเดียว คือการเล่นที่มีการแข่งขัน ในระหว่างหมู่คณะต้องเล่นไปตามหน้าที่พร้อมเพรียงกับพวกของตน เมื่อชะนะก็ชะนะทั้งพวก มิได้หวังเอาชื่อเสียงฉะเพาะตน

(๓) เมื่อแพ้ไม่เสียใจ ชะนะก็ไม่เหลิง ธรรมดาการเล่นทุก ๆ ชะนิดที่มีการแข่งขันกันย่อมมีแพ้และชะนะเป็นของค่กัน ฉะนั้นเมื่อคราวแพ้ก็ไม่บังควรแสดงกิริยาอาฆาตมาดร้ายและเสียอกเสียใจ เมื่อชะนะก็ไม่แสดงอาการเยาะเย้ยว่าเปรียบเปรยต่อคู่แข่งขัน ซึ่งเป็นทางตัดทอนมิตรภาพกันได้

(๔) อยู่ในวินัยของผู้ตัดสินด้วยความเต็มใจ การเล่นเป็นหมู่เป็นคณะที่มีการแข่งขันกันจำเป็นจะต้องมีผู้ชี้ขาด และว่ากล่าวตักเตือนผู้แข่งขันที่ประพฤติผิดกติกาของการเล่น ฉะนั้นแม้ว่าผู้ตัดสินจะพลั้งพลาดไปบ้าง ไม่บังควรจะแสดงกิริยาวาจาหยาบคาย หรือแสดงกิริยาเป็นที่ไม่พอใจอย่างใด ๆ แก่ผู้ทรงสิทธิ์ตัดสินที่เราให้

เกียรติยศแล้วนั้นเป็นอันขาด

(๕) เล่นอย่างใจนักเลงต่อคู่แข่งขัน คือไม่เล่นในเชิงรู้มากเอาเปรียบเขาในทางที่ไม่เป็นธรรม ถึงแม้ฝ่ายคู่แข่งขันจะพลาดพลั้งก็ควรให้อภัย ไม่ควรแสดงกิริยาโกรธขึ้งต่อเขา

(๖) มีสามัคคีกัน คือมีความรักใคร่ปรองดองกันในระหว่างหมู่คณะ ไม่แก่งแย่งแตกร้าวกันและกัน ช่วยเหลือเผื่อแผ่แก่กันไม่ชิงดีเป็นต้น

ข้อปฏิบัติของผู้มีน้ำใจนักกีฬา นักแข่งขันที่ได้นามว่านักกีฬาอันแท้จริงนั้นจะต้องปฏิบัติดังนี้

(๑) รักความยุติธรรม คือเกลียดชังในการแข่งขันต่อสู้ที่มีความลำเอียงและปราศจากธรรม

(๒) อดทน คือทนต่อความเจ็บปวด ทนต่อผู้อิจฉาริษยา ทนต่อการพลั้งพลาดของคู่แข่งขันคือไม่แสดงความโกรธ ทนต่อการแพ้และชะนะคือไม่แสดงกิริยาเสียใจและดีใจจนออกหน้า

(๓) รักเกียรติคุณและชื่อเสียงมากกว่าจะเอาแต่ได้ถ่ายเดียว

(๔) เมื่อถึงคราวเสียต้องเสีย

(๕) ย่อมไม่เอารัดเอาเปรียบกัน

(๖) ไม่บ้ายร้ายผู้อื่นเพื่อยกย่องตนเอง

(๗) ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น

(๘) กล้าหาญในสิ่งที่ควร ได้แก่กล้าเข้าไหนเข้าได้ไม่สะทกสะท้าน องอาจผึ่งผายแข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้าง อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ กล้าปะทะหรือต่อสู้คู่แข่งขัน

คุณของน้ำใจนักกีฬา ความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬานั้นย่อมยังคุณประโยชน์ให้แก่ผู้ประพฤติดังนี้ คือ

(๑) สมานความสามัคคีในระหว่างหมู่เหล่า

(๒) ทำให้เกิดมีกำลังน้ำใจองอาจกล้าหาญ ในสิ่งที่ควร

(๓) เพาะกำลังใจอารีอารอบต่อกัน

(๔) ทำให้เกิดมีความรักใคร่กันฉันพี่น้อง

(๕) ทำให้มองเห็นคุณประโยชน์ของการเล่น คือ เล่นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อประเทศชาติ ครอบครัว และตนเอง

(๖) ทำให้เล็งเห็นคุณประโยชน์ของคณะเป็นส่วนสำคัญ

(๗) ทำให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว

(๘) ทำให้เป็นผู้มีความอดทนต่อความยากลำบากทั้งหลาย ไม่มีความย่อท้อต่อกิจอันเป็นหน้าที่ของตน

คำถามทวน

(๑) น้ำใจนักกีฬาคืออะไร ?

(๒) ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬานั้น จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอย่างไรบ้าง ?

(๓) เล่นโดยเห็นแก่การกีฬาคืออย่างไร ?

(๔) นักแข่งขันที่มีน้ำใจนักกีฬา จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?

(๕) ที่เรียกว่ากล้าหาญในสิ่งที่ควรนั้นคือกล้าอย่างไร ?

(๖) น้ำใจนักกีฬายังคุณประโยชน์ให้แก่ผู้ประพฤติอย่างไร ?

บทที่ ๕

ความสุภาพอ่อนน้อม

ความสุภาพอ่อนน้อม คือความละมุนละม่อมเรียบร้อย มีสัมมาคาระวะต่อคนทั่วไป ไม่หยิ่งจองหองอวดดี ถือตัวและลบหลู่ดูถูกผู้อื่น

คุณสมบัติของผู้มีความอ่อนน้อม บุคคลที่มีความอ่อนน้อม ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้

(๑) รู้จักสัมมาคาระวะ คือรู้จักเคารพต่อบุคคล วัตถุ และสถานที่ที่ควรเคารพ ให้ถูกต้องตามเวลาและสถานที่ที่ควร

(๒) รู้จักปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่ เช่นรู้จักที่ต่ำที่สูงไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำสูง เชื่อฟังคำสั่งสอนไม่ดื้อกระด้างเคารพนับถือซื่อสัตย์ต่อผู้ใหญ่ ตั้งใจทำการงานไม่เกียจคร้านทิ้งงานแฉะ มักง่ายหรือหลีกเลี่ยงบิดพลิ้ว

(๓) รู้จักเคารพต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา

(๔) รู้จักเคารพต่อชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

(๕) รู้จักสำรวมกายวาจาและใจให้เรียบร้อย คือรู้จักระมัดระวังการทำการพูด และการคิดมิให้เป็นที่เดือดร้อนรำคาญต่อผู้อื่น เช่นไม่คิดอิจฉาริษยาผู้อื่น หรือ

(๖) มีความอดทน เช่นทนต่อความลำบากและเจ็บปวด ทนต่อความเจ็บใจ ได้แก่อดกลั้นต่อคำหมิ่นประมาทล่วงเกินที่ผู้อื่นกระทำ เป็นต้น

(๗) มีความสำรวมตนถ่อมกายและสงบเสงี่ยม

(๘) มีมรรยาทและการพูดจาอันอ่อนหวานเป็นที่ดูดดื่มและรักใคร่ของคนทั่วไป

(๙) รู้จักกาละเทศะ คือรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามเวลาที่ควรและสถานอันควร

(๑๐) รู้จักการลดหย่อนผ่อนปรนให้เหมาะกับกาละเทศะ

(๑๑) รู้จักสมบัติของผู้ดีอันจะพึงปฏิบัติ เช่นรู้จักรักษาความเรียบร้อย ย่อมไม่ทำอุจาดลามก มีสัมมาคาระมีกิริยาเป็นที่รัก เป็นผู้มีสง่า ปฏิบัติงานดี เป็นผู้มีใจดี ไม่

เห็นแก่ตัวถ่ายเดียว มีความซื่อสัตย์สุจริตด้วยกายวาจาใจ ไม่ประพฤติชั่วด้วยกายวาจาใจ รู้จักเคารพต่อบุคคล วัตถุ และสถานที่ที่ควรเคารพ รู้จักรักษาระเบียบวินัยขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ หรือรู้จักที่ต่ำที่สูงเป็นต้น

ข้อปฏิบัติในความสุภาพอ่อนน้อม ผู้มีความสุภาพอ่อนน้อมต้องปฏิบัติดังนี้ คือ

(๑) แสดงความเคารพต่อคนทั่วไปด้วยกาย วาจา และใจ

(๒) เคารพต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา ประเทศชาติศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ

(๓) ไม่เย่อหยิ่งจองหอง

(๔) ไม่เป็นคนดื้อดึงในสิ่งที่ผิด

(๕) เมื่อได้รับคำยกย่องจากผู้อื่น ไม่แสดงความดีใจจนออกหน้า

(๖) พูดจาให้ไพเราะอ่อนหวาน

(๗) ไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำสูง

(๘) ไม่ระรานผู้อื่นทั้งทางกายวาจาและใจ

(๙) ไม่ยกตนข่มท่าน

(๑๐) เคารพต่อธงประจำกองต่าง ๆ และธงชาติ

(๑๑) เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี หรือเพลงชาติ ต้องแสดงความเคารพ

วิธีแสดงความอ่อนน้อม การแสดงความสุภาพอ่อนน้อม แสดง ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ดังนี้

๑. ทางกาย ได้แก่กิริยาที่กระทำ เช่น กราบไหว้ คำนับ ย่อตัว ยืนระวังตน เบ็ดหมวก เป็นต้น

๒. ทางวาจา ได้แก่การพูดจา เช่นพูดจาอ่อนหวาน ไม่หยาบโลน รู้จักใช้คำแทนชื่อตนและผู้อื่น รู้จักใช้คำรับและคำต่อท้ายตามสมควร เป็นต้นว่า ฉัน ผม กระผม ข้าพเจ้า ดิฉัน คุณพี่ คุณน้า คุณป้า ท่าน เธอ นาย คุณนาย ใต้เท้า หรือ ขะจ้า ขอรับ (ครับ) คะ ขา ค่ะ เป็นต้น

ค. ทางใจ ได้แก่การนึก คือคิดแต่ในทางดีที่ชอบ ไม่นึกคิดเพื่อเบียดเบียนผู้อื่น มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดทำมาหากินในทางที่ชอบธรรม เป็นต้น

คุณของความสุภาพอ่อนน้อม ความสุภาพอ่อนน้อม

ย่อมให้คุณประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ทำให้จิตต์ใจเบิกบานผ่องใสอยู่เสมอ

(๒) ทำให้เป็นที่รักใคร่ของผู้ที่ได้พบเห็น

(๓) มีผู้อยากคบหาสมาคมด้วย

(๔) ทำให้เข้าไหนเข้าได้ ปราศจากการรังเกียจของคนทั่วไป

(๕) เป็นทางให้เกิดความสามัคคีต่อกัน

(๖) เป็นหนทางบำรุงความสามัคคีให้ยืนนาน

(๗) ทำให้มีผู้ช่วยเหลือเมื่อเวลาอับจน

คำถามทวน

(๑) ความสุภาพอ่อนน้อมคืออะไร?

(๒) จงบอกคุณสมบัติของผู้มีความสุภาพอ่อนน้อมมาตามที่ทราบ?

(๓) สมบัติของผู้ดีอันจะพึงปฏิบัตินั้น ได้แก่อะไรบ้าง?

(๔) จงบอกข้อปฏิบัติในความสุภาพอ่อนน้อมมาสัก ๑๐ ข้อ

(๕) เราจะแสดงความสุภาพอ่อนน้อมได้กี่ทาง ทางไหนบ้าง และทางนั้น ๆ มีวิธีแสดงอย่างไร ? อธิบาย

(๖) ความสุภาพอ่อนน้อมมีคุณประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

บทที่ ๕

ความกตัญญูกตเวที

ความกตัญญูกตเวที คือความรู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้ว และตอบแทนคุณท่านที่ได้ทำคุณแล้วแก่ตนทั้งทางกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังปัญญาตามโอกาสและความสามารถของตน

คุณสมบัติของผู้มีความกตัญญูกตเวที ผู้มีความกตัญญูกตเวทีนั้นต้องมีลักษณะดังนี้ คือ

(๑) รู้จักกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา ครูอาจารย์

(๒) รู้จักกตัญญูกตเวทีต่อเพื่อนที่มีเมตตาจิตต์และผู้ที่มีคุณ

(๓) รู้จักกตัญญูกตเวทีต่อหมู่คณะและประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

(๔) รู้จักกตัญญูกตเวทีต่อสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้

ข้อปฏิบัติให้เป็นผู้มีกตัญญูกตเวที ดังนี้

(๑) ปฏิบัติเลี้ยงดูบิดามารดาเมื่อท่านมีชีวิตอยู่ รักษาพยาบาลเมื่อท่านเจ็บไข้ได้ทุกข์ ตลอดจนเวลาที่ท่านแก่เฒ่า ช่วยทำธุระแทนท่าน และดำรงวงศ์ตระกูลให้เจริญ

(๓) สนองคุณครูอาจารย์ด้วยกำลังกาย และกำลังปัญญาของตนจนสุดความสามารถ เช่นทำความเคารพหมั่นทำงานของท่านไม่เกียจคร้าน คอยรับใช้สอยไม่หลบหลีก ประพฤติตนเป็นคนว่าง่าย เชื่อฟังคำตักเตือนของท่าน และบำรุงท่านให้มีความสุข ส่วนตัวของตัวเองก็ตั้งใจเล่าเรียนให้มีความรู้ความชำนาญเพื่อความดีของตน เพื่อ

จะได้เป็นที่เชิดหน้าชูตาของครูอาจารย์

(๓) สนองคุณต่อเพื่อนและผู้อื่นที่มีเมตตาจิตต์ด้วยการให้ปันสิ่งของ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ประพฤติตนในทางดีอันจะเป็นคุณประโยชน์ต่อเพื่อน ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเวลามีทุกข์ร้อน

(๔) สนองคุณหมู่คณะโดยการประพฤติประโยชน์ต่อหมู่คณะ รักเกียรติยศและชื่อเสียงของคณะ

(๕) สนองคุณประเทศชาติด้วยการไม่ประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมือง เต็มใจเสียภาษีให้แก่ประเทศชาติ ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

(๖) ตอบแทนคุณศาสนาด้วยการประพฤติอยู่ในธรรมคำสั่งสอนแห่งศาสนา บำรุงศาสนาให้เจริญ

(๗) สนองคุณพระมหากษัตริย์ด้วยการเคารพบูชาพระองค์ในฐานะที่เป็นประมุขแห่งชาติ ไม่กล่าวคำซึ่งเป็นการดูหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ป้องกันขัดขวางผู้ที่จะทำการประทุษร้ายต่อพระองค์

(๘) สนองคุณรัฐธรรมนูญด้วยการรักษาระบอบรัฐธรรมนูญ ป้องกันผู้คิดทำลายล้างรัฐธรรมนูญ

(๔) บำรุงสัตว์ต่าง ๆ ที่ได้อาศัยใช้สอยให้ได้รับความสุขตามสมควร

คุณแห่งความกตัญญูกตเวที ผู้มีความกตัญญูกตเวทีย่อมนำคุณประโยชน์มาสู่ตนดังนี้

(๑) ทำให้เป็นผู้ปราศจากอันตรายทุก ๆ ทาง
(๒) เป็นที่นิยมนับถือของชนทั่วไปว่าเป็นคนดี
(๓) มีผู้ปรารถนาที่จะคบค้าสมาคมด้วย
(๔) เป็นทางให้เกิดความสามัคคีรักใคร่กัน
(๕) เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน
(๖) ทำให้จิตต์ใจเบิกบานและผ่องใส
(๗) มีผู้อุปการะในยามทุกข์ร้อน
(๘) เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าเป็นคนดีมีศีลธรรม

คำถามทวน

(๑) ความกตัญญูกตเวทีคืออะไร ?
(๒) ผู้มีความกตัญญูกตเวทีนั้นมีคุณสมบัติอย่างไร?
(๓) ผู้มีความกตัญญูกตเวทีจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร ?
(๔) ประพฤติตนอย่างไรเรียกว่ากตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา ?

(๕) เราจะมีวิธีสนองคุณครูอาจารย์อย่างไรบ้าง ?

(๖) เราจะปฏิบัติตนต่อเพื่อนและบุคคลอื่นที่มีเมตตาจิตต์อย่างไร ?

(๗) ประพฤติอย่างไรจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้กตัญญูกตเวทีต่อหมู่คณะ ประเทศ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ อธิบายมาเป็นอย่าง ๆ

(๘) ความเป็นผู้มีกตัญญูกตเวทีนั้นมีคุณประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

บทที่ ๖

ความมัธยัสถ์

ความมัธยัสถ์ มัธยัสถ์แปลว่าปานกลาง หมายความว่ารู้จักเก็บหอมรอมริบเงินทองและทรัพย์สมบัติไว้ เพื่อใช้จ่ายในคราวจำเป็น ได้แก่รู้จักเก็บรู้จักใช้ให้เกิดผลตามฐานะของตน ไม่สุรุ่ยสุร่ายจนเกินไป

คุณสมบัติของผู้มีความมัธยัสถ์ ผู้มีความมัธยัสถ์ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

(๑) รู้จักรักษาทรัพย์สมบัติของตนและของผู้อื่น

(๒) รู้จักระวังรักษาสิ่งอันเป็นสาธารณประโยชน์

(๓) รู้จักเก็บเล็กผะสมน้อย

(๔) รู้จักถนอมของใช้มิให้เสียหายเร็ว

(๕) ระวังรักษาของเก่าให้ถาวรมั่นคง

ข้อปฏิบัติของความมัธยัสถ์ ผู้มีความมัธยัสถ์ต้องปฏิบัติดังนี้

(๑) ใช้ทรัพย์ของตนในทางที่จำเป็น เช่นจ่ายเพื่อเป็นค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การศึกษาเล่าเรียน ตามฐานะ

(๒) แบ่งทรัพย์ที่หามาได้ออกเป็น ๔ ส่วน คือ สำหรับใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ๑ ส่วน สำหรับค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด ๒ ส่วน อีก ๑ ส่วนเก็บไว้ใช้เมื่อเวลาฉุกเฉินหรือเวลาขาดแคลน หรือเวลาที่ประกอบการอาชีพไม่ได้

(๓) ไม่ทำลายของผู้อื่นตลอดจนสิ่งอันเป็นสาธารณประโยชน์

(๔) รักษาทรัพย์ที่หามาได้ไม่ให้หมดเปลืองในทางที่ไม่จำเป็น เช่น (ก) อะไรหายต้องแสวงหา (ข) อะไร

ช้ารุดต้องซ่อมแซม (ค) รู้จักประมาณในการใช้จ่าย ไม่ให้ฟุ่มเฟือยหรือผิดเคืองจนเกินไป (ง) ตั้งชายหรือหญิงที่มีศีลมีธรรมเป็นพ่อเรือนแม่เรือน

(๕) หมั่นแสวงหาทรัพย์ไม่เกียจคร้าน

(๖) ไม่เล่นการพะนัน

(๗) ไม่เสพสุราเพราะเปลืองทรัพย์โดยไม่จำเป็น

(๘) ใช้ของเก่าที่มีอยู่ให้หมดค่า

(๙) ไม่แต่งกายและบ้านเรือนเกินความจำเป็นและฐานะของตน

(๑๐) ไม่ทำลายของกลางเช่นของสมาคม ของหมู่คณะเป็นต้น

(๑๑) ไม่นิยมของที่มาจากต่างประเทศ

(๑๒) ช่วยบำรุงสินค้าที่ชาติไทยทำขึ้น

(๑๓) ไม่พยายามกู้หนี้ยืมสิน

(๑๔) ไม่หยิบยืมเงินทองผู้อื่นเพื่อใช้จ่ายในการแต่งกาย

คุณของความมัธยัสถ์ ความมัธยัสถ์ให้คุณประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติดังนี้

(๑) เงินทองเมื่อรู้จักประหยัดใช้ก็มีความสุข

(๒) เป็นเหตุให้มั่งคั่งด้วยทรัพย์สมบัติ

(๓) เป็นไทยแก่ตัวไม่เป็นหนี้สินเขา

(๔) มีผู้นับหน้าถือตาและมีพี่น้องมากหน้าหลายตา

(๕) เมื่อร่ำรวยแล้วมีโอกาสที่จะทำความดีได้มากมาย เป็นต้นว่ามีโอกาสสนองคุณบิดามารดา ประเทศชาติ

(๖) พ้นจากความยากจน

โทษของการไม่มัธยัสถ์ ผู้ที่ไม่รู้จักมัธยัสถ์ให้โทษดังนี้

(๑) เป็นคนยากจน เมื่อยากจนแล้วก็เป็นคนหมดราคา ไม่มีใครนับถือแม้แต่ญาติอันสนิท

(๒) เป็นเหตุให้ประพฤติตนในทางทุจริตอันผิดกฎหมายบ้านเมือง

(๓) เป็นเหตุให้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่เป็นไทยแก่ตัวที่สุดก็ต้องเป็นคนล้มละลาย

(๔) ไม่มีโอกาสที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ

คำถามทวน

(๑) มัธยัสถ์แปลว่าอะไร ? และหมายความว่ากระไร ?

(๒) จงบอกคุณสมบัติของผู้มีความมัธยัสถ์มาสัก ๕ ข้อ

(๓) ปฏิบัติอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นผู้มัธยัสถ์ บอกมาสัก ๑๐ ข้อ

(๔) ใช้ทรัพย์ในสิ่งที่จำเป็นนั้นคือใช้ทางไหนบ้าง ?

(๕) จงบอกวิธีแบ่งทรัพย์มาตามที่ทราบ ?

(๖) จะมีวิธีรักษาทรัพย์สมบัติไม่ให้หมดเปลืองได้อย่างไร ?

(๗) การรู้จักมัธยัสถ์เป็นประโยชน์อย่างไรบ้าง ?

(๘) จงบอกโทษของการไม่มัธยัสถ์มาตามที่ทราบ

บทที่ ๗

ความอุตสาหะ

ความอุตสาหะ คือความขยัน หมั่นเพียร ในการประกอบการอาชีพไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากใด ๆ

คุณสมบัติของผู้มีความอุตสาหะ ผู้ที่มีความอุตสาหะ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีความอุตสาหะในการงานและในการอาชีพ

(๒) มีความอดทน คืออดทนต่อความลำบากตรากตรำในหน้าที่การงานไม่ย่อท้อต่อกิจการใด ๆ ทั้งสิ้น

(๓) ตั้งใจจริง คือเมื่อลงมือทำการงานอย่างใดแล้วต้องทำด้วยความตั้งใจ และพยายามทำจนเป็นผลสำเร็จไม่หลีกเลี่ยง

(๔) มีจิตต์แน่วแน่ คือไม่เป็นคนมีใจรวนเร และบจด ในกิจการอันเป็นหน้าที่ของตน และทำด้วยความระมัดระวังไม่ให้งานผิดพลาด มีความพินิจพิเคราะห์บรรจงทำอย่างประณีต ไม่ทำหวัด ๆ ลวก ๆ

(๕) เมื่อตั้งใจจะทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้ลุล่วงสำเร็จเสมอไป

(๖) กระทำตนให้เป็นประโยชน์อยู่เสมอ ได้แก่เป็นผู้รู้จักเสียดายเวลาไม่ปล่อยให้เวลาล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ และประกอบการงานทุก ๆ ชะนิดที่พอจะทำได้ในเวลาว่างนั้น ๆ

ข้อปฏิบัติให้มีความอุตสาหะ ผู้ที่มีความอุตสาหะต้องประพฤติตนดังนี้คือ

(๑) ไม่คอยให้ผู้อื่นช่วยเหลือ ตนของตนต้องเป็นที่พึ่งของตน

(๒) มีมานะขวนขวายในการงานจนเต็มกำลัง

(๓) ไม่ต้องให้มีผู้กำกับและคอยว่ากล่าวเสมอ

(๔) ไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยากทั้งหลาย

(๕) ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์

(๖) ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง

(๗) ไม่พอใจในการเที่ยวเตร่จนเสียงาน

(๘) ไม่เป็นคนจับจด

(๙) ไม่หลีกเลี่ยงและเบื่อหน่ายต่อการงาน

คุณของความอุตสาหะ ผู้มีความอุตสาหะย่อมให้คุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติดังนี้

(๑) ทำให้เป็นผู้กล้าหาญไม่ย่อท้อต่อความลำบากใดๆ

(๒) สามารถประกอบกิจการอันใหญ่โต เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปได้

(๓) ทำให้พ้นจากความลำบากต่าง ๆ

(๔) ทำให้มีฐานะดีเป็นหลักฐาน

(๕) สามารถดำรงตนและตระกูลให้เจริญรุ่งเรือง

คำถามทวน

(๑) ความอุตสาหะคืออะไร ?

(๒) ผู้มีความอุตสาหะมีคุณสมบัติอย่างไร ?

(๓) ข้อปฏิบัติให้มีความอุตสาหะมีอะไรบ้าง ?

(๔) ความอุตสาหะมีประโยชน์อย่างไร ?

(๕) อดทน ตั้งใจจริง มีจิตต์แน่วแน่ นั้นคืออย่างไร ? อธิบายมาเป็นอย่าง ๆ

(๖) กระทำอย่างไร เรียกว่า กระทำตน ให้เป็นประโยชน์อยู่เสมอ ?

บทที่ ๙
ความสามัคคี

ความสามัคคี คือความพร้อมเพรียงกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในระหว่างหมู่คณะและประเทศชาติ

คุณสมบัติของความสามัคคี หมู่คณะใดจะมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ไม่แตกร้าวกันนั้น จะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้

(๑) รักระเบียบและวินัย

(๒) รักที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(๓) ย่อมไม่ถือตนเองเป็นที่ตั้ง

(๔) รู้จักเสียสละเมื่อถึงคราวที่จะต้องสละเพื่อความเจริญถาวรของส่วนรวม

(๕) ย่อมทรงไว้ซึ่งเกียรติยศและชื่อเสียงของพวกเหล่าและหมู่ มากกว่าที่จะเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว

ข้อปฏิบัติความสามัคคี เมื่อหมู่คณะใดมีความสามัคคีกันแล้ว พึงรักษาสามัคคีให้ยืนยาวด้วยปฏิบัติตามธรรมดังนี้คือ

(๑) ซื่อตรงต่อกัน

(๒) ไม่ฝ่าฝืนระเบียบและวินัยของหมู่คณะ

(๓) ช่วยเหลือกันและกัน

(๔) รู้จักข่มใจห้ามใจของตน ไม่ทำหุนหันพลันแล่นด้วยอำนาจโทษะ

(๕) มีความอดทน ไม่ทำตอบเมื่อฝ่ายหนึ่งผิดพลั้งล่วงเกินไป

(๖) ไม่ผูกใจเจ็บแค้นในการพลาดพลั้ง ของอีกฝ่ายหนึ่ง

(๗) มีความเจียมตัว

(๘) รักของของผู้อื่นเท่ากับของของตน

เหตุที่ทำให้เกิดความสามัคคี ดังนี้

(๑) ให้บันสิ่งของ ของตน ให้เป็น ประโยชน์ แก่กัน ไม่ตระหนี่เหนียวแน่น หรือเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว

(๒) พูดจากันด้วยถ้อยคำอันไพเราะ อ่อนหวานเป็นที่จับใจ อันเป็นเหตุให้เกิดความรักใคร่นิยมนับถือ และสนิทสนมกลมเกลียวกัน

(๓) ทำประโยชน์ให้แก่กัน ด้วยตั้งใจสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน

(๔) ประพฤติสม่ำเสมอ นับถือกันฉันญาติมิตร์ สนิทสนมกันตามสมควรแก่ฐานะ เช่นผู้ใหญ่ก็แสดงเมตตากรุณาโอบอ้อมอารีปราณีแก่ผู้น้อย ผู้น้อยก็แสดงความเคารพนบนอบอ่อนน้อมนับถือยำเกรงต่อผู้ใหญ่ ผู้ที่เสมอกันต่างฝ่ายต่างถ้อยทีเอาอกเอาใจกันและนับถือซื่อตรงต่อกัน ไม่แสดงอาการรังเกียจเหยียดหยามหรือลบหลู่ล่วงเกินกัน

วิธีบำรุงความสามัคคีให้มั่นคง วิธีที่จะบำรุงความสามัคคีให้เจริญงอกงามมั่นคง ต้องประพฤติตามธรรมต่อไปนี้

(๑) ช่วยขวนขวายในกิจธุระของกันด้วยกาย วาจาและน้ำใจ คือด้วยความรักใคร่หวังดีกัน

(๒) คิดแต่สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ต่อกัน

(๓) แบ่งบันสิ่งของเผื่อแผ่แก่กัน

(๔) ประพฤติตนดี ไม่ทำตนให้เป็นที่เบื่อหน่ายหรือรังเกียจซึ่งกันและกัน

(๕) ไม่เอาแต่ใจของตนเป็นประมาณ รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ไม่ถือความเห็นของตนในทางมานะทิฏฐิ

ชะนิดของความสามัคคี ความสามัคคีจำแนกเป็น ๒ อย่าง คือ

๑. กายสามัคคี พร้อมเพรียงกันทางกาย ได้แก่ ช่วยกันทำช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมการงานของหมู่คณะให้สำเร็จประโยชน์ ไม่แก่งแย่งหรือเกี่ยงงอนชิงดีกัน

๒. จิตตสามัคคี พร้อมเพรียงกันทางใจ ได้แก่มีใจหวังดีต่อกัน ไม่บาดหมางและคิดร้ายต่อกัน มีความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยกันคิดอ่านการงานของหมู่คณะด้วยใจซื่อตรงหวังประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ ไม่ทำความคิดความเห็นให้แตกต่างกัน เป็นต้น

คุณของความสามัคคี คุณธรรมข้อนี้ยังความเจริญให้สำเร็จดังนี้

(๑) ทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองปราศจากข้าศึกศัตรูทั้งภายในและภายนอก

(๒) เป็นหนทางให้มีโอกาสช่วยกันบำรุงประเทศ

ชาติให้เจริญรุ่งเรืองในทางศึกษาทางเศรษฐกิจ ทางสาธารณสุข และทางกำลังป้องกันรักษาประเทศชาติ

(๓) เป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป

(๔) เป็นหนทางให้ทำการที่ใหญ่โตเป็นผลสำเร็จ

(๕) เป็นเหตุให้หมู่คณะประเทศชาติถาวรมั่นคง

โทษของการแตกสามัคคี การแตกสามัคคีเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสื่อมดังนี้

(๑) ทำให้หมู่คณะประเทศชาติล่มจม

(๒) ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะบำรุงประเทศชาติให้เจริญได้

(๓) ไม่มีผู้เกรงขาม

(๔) ทำให้ประเทศชาติได้รับการเบียดเบียนจากข้าศึกศัตรูทั้งภายในและภายนอก

(๖) ได้รับความเดือดร้อนไม่มีความสุขด้วยประการต่าง ๆ

(๗) เป็นเหตุให้ทำการใหญ่โตที่ต้องทำร่วมกันไม่สำเร็จ

(๘) ขาดความไว้วางใจรักใคร่นับถือของคนทั่วไป

คำถามทวน

(๑) ความสามัคคีคืออะไร?

(๒) เราจะทราบได้อย่างไรว่า หมู่คณะใดหมู่คณะหนึ่งสามัคคีกัน?

(๓) จะมีวิธีรักษาความสามัคคีให้ยืนยาวได้ด้วยการปฏิบัติธรรมข้อไหนบ้าง? บอกมาสัก ๙ ข้อ

(๔) ประพฤติอย่างไรความสามัคคีจึงจะเกิดขึ้นได้

(๕) จะบำรุงสามัคคีให้มั่นคงได้อย่างไร?

(๖) ความสามัคคีจำแนกออกเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง? อธิบาย

(๗) คุณของความสามัคคีมีอะไรบ้าง?

(๘) จงชี้โทษของการแตกสามัคคีมาให้ครบ

บทที่ ๙

อบายมุข

อบายมุข คือเหตุอันเป็นที่ตั้งแห่งความล่มจม (ความฉิบหาย) ความหายนะ

ชะนิดของอบายมุข อบายมุขที่สำคัญ ๆ และจำเป็นจะต้องเรียนรู้ในชั้นนี้ จำแนกออกเป็น ๓ อย่าง คือ

๑. การพะนัน ได้แก่การเล่นที่เป็นโทษทุก ๆ อย่าง อันเป็นเหตุให้เสียทรัพย์

๒. การดื่มเครื่องดองของเมา เช่นเหล้าและน้ำตาลเมาเป็นต้น เป็นเหตุให้มีความประมาทและเผลอสติ

๓. การคบเพื่อนไม่ดี ได้แก่การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นเหตุให้นำตนไปสู่ที่ชั่ว

โทษของการพะนัน การเล่นการพะนันมีโทษดังนี้

(๑) เป็นเหตุให้ก่อเวร คือผู้ที่เล่นได้ย่อมถูกพวกที่เล่นเสียผูกใจเจ็บ

(๒) เมื่อแพ้ย่อมเสียดายทรัพย์สิ่งของที่เสียไป

(๓) ทำให้ทรัพย์หมดเปลืองไปในทางที่ไม่มีประโยชน์

(๔) ไม่มีใครเชื่อถือในถ้อยคำ ขาดความไว้วางใจของผู้อื่น

(๕) เป็นเหตุให้ผู้อื่นดูหมิ่น ไม่พอ ใจคบค้าสมาคมด้วย

(๖) มีผู้รังเกียจไม่ประสงค์ที่จะร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วย

โทษของการดื่มเครื่องดองของเมา การดื่มเครื่องดองของเมามีโทษดังนี้

(๑) เป็นเหตุให้ทรัพย์หมดเปลืองไป

(๒) เป็นเหตุให้ก่อการทะเลาะวิวาท

(๓) เป็นช่องทางให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้

(๔) เป็นเหตุให้ถูกติเตียน

(๕) เป็นเหตุให้หมดความละอายด้วยประการต่าง ๆ

(๖) เป็นเหตุให้กำลังสติปัญญาเสื่อมทราม

โทษของการคบเพื่อนไม่ดี การคบคนชั่วเป็นมิตรให้โทษดังนี้

(๑) เป็นเหตุให้มีเพื่อนที่พอใจเล่นการพะนัน

(๒) เป็นเหตุให้มีเพื่อนที่เป็นพวกเจ้าชู้

(๓) เป็นเหตุให้มีเพื่อนที่พอใจในการดื่มสุรา

(๔) เป็นเหตุให้มีเพื่อนที่ พอ ใจ ในการ หลอก ลวงผู้อื่นด้วยของปลอม

(๕) เป็นเหตุให้มีเพื่อนที่พอใจในการฉ้อโกงเขาซึ่ง ๆ หน้า

(๖) เป็นเหตุให้มีเพื่อนที่พอในการประพฤติชั่ว

การหลีกเลี่ยงต่ออบายมุขต่าง ๆ วธหลีกเลี่ยงต่ออบายมุขต่าง ๆ นั้นดังนี้ คือ

(๑) คบแต่เพื่อนที่ดี ไม่คบเพื่อนชั่ว การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด เพราะถ้าคบเพื่อนไม่ดีแล้วย่อมชักนำให้ประพฤติชั่วต่าง ๆ ได้ เช่น

(ก) ชักชวนให้ดื่มสุรา

(ข) ชักนำให้เล่นการพะนัน

(ค) ชักนำให้เป็นคนเจ้าชู้

(ฆ) ชักนำให้เป็นคนหลอกสวงเขาด้วยของปลอม

(ง) ชักนำให้เป็นคนโกงเขาซึ่ง ๆ หน้า

(จ) ชักนำให้เป็นนักเลงหัวไม้

(๒) ไม่ดื่มเครื่องดองของเมา มีเหล้า น้ำตาลเมา และของเมาอื่น ๆ

(๓) ไม่เล่นการพะนันขันต่อทุกประเภท

คำถามทวน

(๑) อบายมุขคืออะไร?

(๒) อบายมุขที่จำเป็นต้องเรียนในชั้นนี้มีอะไรบ้าง?

(๓) การเล่นการพะนันให้โทษอย่างไรบ้าง?

(๔) โทษของการดื่มเครื่องดองของเมามีอะไรบ้าง?

(๕) จงชี้โทษของการคบเพื่อนไม่ดีมาให้ครบ

(๖) เราจะมีวิธีหลีกเลี่ยงต่ออบายมุขได้อย่างไร?

บอกมาสัก ๓ ข้อ

(๗) เหตุไรจึงว่าการคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด?

อธิบายมาเป็นข้อ ๆ สัก ๖ ข้อ

บทที่ ๑๐

ความองอาจกล้าหาญ

ความองอาจกล้าหาญ คือความไม่สะทกสะท้านหวาดหวั่นหรือตื่นตกใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือไม่ย่นย่อท้อถอยต่ออุปสรรคและความยากลำบากใด ๆ ทั้งสิ้น หรือไม่หวาดหวั่นครั่นคร้ามต่ออันตรายทั้งปวง

คุณสมบัติของผู้มีความกล้าหาญ ผู้มีความองอาจ

กล้าหาญต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) องอาจในสิ่งที่ควรทั้งทางกายและใจ

(๒) ไม่กล้าหาญไปในทางที่ผิด เพราะการกล้าหาญในทางที่ผิดนั้นไม่เรียกว่ากล้าหาญ เป็นความขี้ขลาดชะนิดหนึ่ง

(๓) รู้จักข่มใจหรือเหนี่ยวรั้งใจมิให้กระทำความชั่วร้ายได้

(๔) เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ คือเชื่อในสิ่งที่มีเหตุผล เช่นไม่ถือเคราะห์ดี เคราะห์ร้าย ถือผี ถือเจ้า เป็นต้น เพราะล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่มีเหตุผลทั้งสิ้น

(๕) รู้จักรักษากายวาจาให้เรียบร้อย

(๖) มีความอุตสาหะบากบั่นต่อการงานต่าง ๆ

(๗) มีความรู้ดี คือรู้ทางดีและทางชั่ว เช่นรู้ว่าความเกียจคร้าน ใช้ทรัพย์ไม่รู้จักประมาณ ดื่มสุราและเล่นการพะนัน เป็นทางนำมาซึ่งความเสื่อมทรามหรือความชั่ว ส่วนความขยันหมั่นเพียร พยายามศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ใส่ตน ประพฤติแต่ในทางดี เป็นทางนำมาแห่งความเจริญหรือความดีเป็นต้น

ข้อปฏิบัติความองอาจกล้าหาญ มีดังนี้

(๑) ไม่เป็นคนขี้ขลาดตาขาว

(๒) ไม่เชื่อในสิ่งที่ไม่มีเหตุผล

(๓) ไม่ลอบทำร้ายผู้อื่น

(๔) ไม่ทำร้ายผู้ที่ไม่มีอาวุธหรือคนพิการ

(๕) ไม่กลุ้มรุมข่มเหงผู้อื่น

(๖) ไม่เอาตัวรอดเมื่อมีภัยมาสู่หมู่คณะ ประเทศชาติบ้านเมือง

(๗) ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาได้รับอันตราย แม้ว่าจะมีอันตรายแก่ตน

(๘) ไม่ตื่นตกใจในข่าวอกุศล

(๙) ไม่ฆ่าตัวตายด้วยประการใด ๆ

(๑๐) ไม่พยายามปองร้ายผู้หนึ่งผู้ใด

(๑๑) อดใจต่อผู้อิจฉาริษยา

(๑๒) รู้จักหลีกเลี่ยงอันตรายต่าง ๆ

(๑๓) เมื่อมีผู้ได้รับอันตรายจากตนต้องช่วยเหลือทันที

(๑๔) กล้าเข้าไหนเข้าได้ไม่สะทกสะท้าน อาจหาญ

แข็งแรงแต่ไม่แข็งกระด้าง อ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ

(๑๕) ละอายใจในการที่จะกระทำชั่วต่าง ๆ ทั้งในที่รับและที่แจ้ง

คุณของความองอาจกล้าหาญ ความองอาจกล้าหาญย่อมยังคุณประโยชน์ให้แก่ผู้ประพฤติดังนี้

(๑) เป็นเครื่องพะยุงใจให้ร่าเริงไม่ย่อท้อหรือเบื่อหน่ายต่อกิจการใด ๆ

(๒) ทำให้มีผู้นิยมนับถือ ชื่อเสียงโด่งดัง

(๓) เป็นเหตุให้ประพฤติแต่ความดีอันจะนำชื่อเสียงมาสู่ตน ครอบครัว หมู่คณะ และประเทศชาติ

(๔) เป็นเหตุให้ได้พิจารณาไตร่ตรองสอบสวนเหตุผล ทำให้ปฏิบัติการงานอันเป็นหน้าที่ได้ถูกต้องเรียบร้อย เป็นผลสำเร็จเป็นอันดี

(๕) เป็นเหตุให้เข้าไหนเข้าได้ไม่สะทกสะท้าน

(๖) เป็นเหตุให้เป็นผู้แข็งแรงและอ่อนโยนปราศจากการอ่อนแอและแข็งกระด้าง

(๗) เป็นเหตุให้รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักกาละเทศะ

(๘) เป็นเหตุให้ไม่ประพฤติผิดศีลธรรมอันดีงามทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

(๔) เป็นเหตุให้ยังตนและพวกพ้องให้ล่วงพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

(๑๐) เป็นเหตุให้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี เพราะรู้ทางดีทางชั่ว

คำถามทวน

(๑) อย่างไรเรียกว่าความองอาจกล้าหาญ ?

(๒) ผู้มีความองอาจกล้าหาญจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ?

(๓) เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อคืออย่างไร ? และสิ่งที่ไม่ควรเชื่อนั้นมีอะไรบ้าง ?

(๔) ที่เรียกว่า "มีความรู้ดี" นั้นคือรู้อย่างไร ?

(๕) ข้อปฏิบัติความองอาจกล้าหาญมีอะไรบ้าง ?

(๖) การกล้าหาญในทางที่ผิดนั้น ควรประพฤติหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ?

(๗) ความองอาจกล้าหาญยังคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติอย่างไรบ้าง ? อธิบายมาให้ครบ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ยิ้มศรี ถนนเจริญกรุง มุมถนนอุณากรรณ
นายสมพร บำรุงศิริ ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๔๘๑

คติพจน์

การศึกษา
ทำคนให้เป็นพลเมืองดี

ประเทศสยาม
ต้องการพลเมืองดี